

Domesticació equina. Cosmovisions actuals per a la recuperació d'unes individualitats oblidades

Autora: Júlia Noguera Parpal
Tutora: Maria Antònia Martí Escayol

Treball de Final de Grau
Ciència, Tecnologia i Humanitats

Universitat Autònoma de Barcelona
Juny 2025

Per en Saleroso,

ABSTRACT/ RESUM:

Aquest Treball de Fi de Grau analitza la relació històrica i contemporània entre els èquids i els éssers humans, amb especial atenció al context del sector eqüestre actual. S'hi planteja una revisió crítica d'aquesta interacció des d'una perspectiva ecofeminista i antiespecista, amb l'objectiu d'identificar formes de convivència més respectuoses i equitatives. El cas d'estudi de *Proyecto Caballo* serveix com a punt de partida per examinar la dicotomia entre natura i cultura, així com per explorar el concepte d'agència animal dins de les estructures socials humanes. El treball incorpora aportacions tant de la ciència com de la filosofia per fonamentar un possible canvi de paradigma en la manera com s'entenen i es gestionen les relacions amb els animals no humans. Finalment, es proposa una reflexió crítica orientada a reconèixer la individualitat, la sensibilitat i la interdependència entre espècies, amb l'objectiu de contribuir a un model de convivència basat en la cura, la justícia i el respecte mutu.

PARAULES CLAU:

Èquids, humans, animalitat, vulnerabilitat, relacions interespecie, agència no-humana, interseccionalitat.

AGRAÏMENTS:

Vull agrair, en primer lloc, a totes les persones que m'han acompanyat al llarg d'aquest procés, tant des del suport emocional com des del pensament crític. A les meves professores i companyes del grau, per oferir-me eines i espais on qüestionar, aprendre i créixer. Un agraïment especial al projecte *Proyecto Caballo* i a totes les persones (humanes i equines) que en formen part, per mostrar-me una altra manera de mirar i entendre les relacions interespecie. A la meua família i amistats, per la seva paciència i comprensió en moments d'incertesa. I, sobretot, als cavalls, per tot allò que m'han ensenyat sense dir una sola paraula, per la seva presència, coherència i capacitat de llegir-me fins i tot quan ni jo mateixa sabia. Aquest treball és també per vosaltres.

INICIANT EL DIÀLEG

HUMANS – Escoltant un silenci demolidor –

1. Una introducció.....	1
▪ Motivacions i objectius.....	1
▪ Metodologia.....	4

ÈQUIDS – Per què se'ns va utilitzar –

2. Breu context històric: des de les primeres interaccions fins l'actualitat.....	4
---	---

HUMANS – Com encaixem al vostre món? –

3. Principis ecotransfeministes i antiespecistes: per a una redefinició completa.....	10
▪ Deixant enrere dinàmiques de control i dominació.....	11
▪ Pensant un món multiespècie, inclusiu i respectuós.....	15
▪ Actuant per a una ecologia compartida.....	20

ÈQUIDS – Des d'on començar una nova interacció –

4. Propostes concretes de reestructuració: repensant tant els espais físics com mentals.....	22
▪ Establint programes d'educació i sensibilització.....	23
▪ Contribuint a un redisseny dels espais que habitem.....	24
▪ Promovent un canvi de la imposició a la lliure elecció.....	26

HUMANS – Reconeixent les vostres individualitats –

5. Forçant un canvi polític i epistemològic inevitable.....	28
▪ Inclusió dels èquids com a agents polítics: reconèixer la seva agència com a no humans.....	28
▪ Desenvolupament d'un marc econòmic post-capitalista.....	29

ÈQUIDS – Agraïnt a través del temps –

6. Cap a una nova relació interespècie.....	30
▪ Acceptar la diferència, abraçar la interseccionalitat i comprendre la contradicció.....	30

HUMANS – Estimant incondicionalment –

7. Unes conclusions.....	32
8. Referències.....	34
▪ Bibliografia.....	34
▪ Webgrafia.....	35
9. Annex.....	38
▪ Resposta BW a EurogroupForAnimals.....	38
▪ Test Associació Positiva.....	40
▪ Experiències i formacions.....	42

HUMANS – Escoltant un silenci demolidor –

1. Una introducció.

Motivacions i objectius.

“Los bordes son ecotonos, zonas de transición, lugares de peligro o de oportunidad.” –

Terry Tempest Williams

De sobte, em trobo entre dos mons, dos veus completament oposades, però que en el fons busquen el mateix. La primera és contundent i decidida, està dolguda i no pensa tolerar res més; la segona, entén la complexitat de la qual formem part, implica ser conscient de les contradiccions dins les quals inevitablement ens veiem immerses, cosa que no vol dir acceptar-les sinó tenir-les present en les nostres decisions per no caure en una falsa sensació de disposar d'una llibertat que sempre va més enllà de nosaltres mateixes. Aquesta cara menys radical, podríem dir, em porta a voler fer alguna cosa que pugui aportar algun impacte positiu per petit o breu que sigui en algun àmbit relacionat amb els cavalls i el paper que hi juguem nosaltres com a humans al seu costat. Aquest treball, que no deixa de ser un recull d'experiències, juntament amb el context adequat, em permetrà exposar el cas concret que comporta el món eqüestre, mentre aquest s'està veient afectat per la creixent consciència sobre la sensibilitat/ individualitat animal i la lluita pel seu alliberament i independència per part de l'ésser humà. Tot, amb la intenció que aquest pugui enfrontar el canvi imminent que a poc a poc es va materialitzant, de la forma més inclusiva i respectuosa possible.

Això em porta a introduir el conflicte base que trobem en la nostra societat des dels seus inicis, la dicotomia naturalesa/ cultura¹. Qüestió reiteradament treballada al llarg dels diferents cursos del grau en Ciència, Tecnologia i Humanitats, des dels seus orígens quan és plantejada per primer cop en la història de la ciència fins a les bases sobre les quals s'han anat construint les diferents cosmovisions científiques, les quals tenen una forta arrel eurocèntrica i antropocèntrica alhora. Des de la meua perspectiva, en aquest recull els cavalls representaran

¹ Lévi-Strauss, C. (1981). *Las estructuras elementales del parentesco* (M. T. Cevasco, Trad.). Ediciones Paidós. (Obra original publicada en 1949).

aquesta frontera, alhora que suposaran el trencament del límit entre aquests dos conceptes, des del moment en què les entenem com interrelacionades i amb implicacions evidents l'una en l'altra i viceversa. És a través de la domesticació d'aquesta espècie que s'ha acabat consolidant una interacció directa i interdependent amb aquests animals no humans de la qual no només no ens en podem separar, sinó que en formem part. A partir d'aquí, crec que és prou rellevant plantejar-nos cap on volem decantar aquest límit, cosa que no ha de significar ni decantar-nos cap a continuar amb el model de sotmetiment i dominació, ni cap a imaginar un escenari impossible de llibertat absoluta al marge de la civilització. En lloc d'això, podríem pensar-lo com un punt fonamental des d'on començar a construir una nova concepció sobre les bases que han de guiar les nostres relacions, unificant el que ja fa temps que per molt que ens obstinem a tractar per separat, és part d'una mateixa globalitat que interactua i es defineix conjuntament, considerant un marc de respecte i suport mutu essencial perquè pugui funcionar com a una cosmovisió finalment consolidada.

La inspiració i motivació per a l'elaboració d'aquest treball neix precisament d'aquesta voluntat per trobar noves formes de connectar de forma efectiva mons que per diferents motius han acabat col·lisionant. Molts d'ells, encara que poden semblar estar desvinculats entre si, veiem que fàcilment podrien intercanviar multiplicitat de coneixements, si aconseguim que els acompanyi un diàleg obert i ben organitzat. De nou, és aquí on podem trobar una altra vinculació directa amb el grau, amb la intenció de mediar entre la part més social i la més acadèmica d'aquest món, la qual adverteix sobre moltes coses que, deliberadament, s'està decidint ignorar. Evidentment, ni veig possible ni busco arribar a una reflexió que conclogui en algun aspecte moral universal que ens doni ni tan sols una idea més clara sobre la investigació que duré a terme, en tot cas, si aconseguixo alguna cosa, serà un resultat encara més confós que el marc inicial del qual partíem. Cosa que no vol dir que no ens serveixi per a ampliar la nostra creativitat i plantejar camins alternatius als que estàvem seguint fins ara. En canvi, però, sí que m'agradaria poder aportar un apropament a aquest món concret (però que es pot traslladar a molts altres) que convidi a repensar com pensem i en conseqüència actuem. La idea no és tampoc que aquest treball doni com a resultat alguna aplicació pràctica concreta, però sí que en permeti trobar cadascú les seves pròpies aplicables a cada cas en particular. Allà on ens trobem encallats o simplement ni ens plantejem a travessar, és en aquestes subtils fronteres on podem projectar nous escenaris, és l'incentiu que permet que puguin aparèixer noves possibilitats.

Entendre la teoria ho podem fer totes, crec que la clau i en el que ens hem d'enfocar de cara a redefinir experiències o crear nous mons fora dels canons preestablerts, és aprendre a estar presents i connectar amb allò que realment contribueix no ja únicament al benestar en general, sinó anant més enllà a una bona relació interespecie i amb l'entorn que permeti un creixement físic i emocional a ambdues bandes. A través del projecte *Beyond Welfarism*, de Proyecto Caballo, del qual he format part durant les Pràctiques Professionalitzadores, se'ns convida a qüestionar justament això a partir de les relacions entre humans i cavalls des d'una perspectiva que busca anar més enllà del benestar animal tradicional. Considerant així als cavalls com a agents amb interessos, drets i un rol actiu en la construcció d'un món més just per a les diferents espècies, en aquest cas domesticades. La meua proposta suma principis ecofeministes i antiespecistes, situant els cavalls com a subjectes polítics en xarxes de relacions interseccionals.

Considero que donar suport a la causa animal, formant part de la mateixa, ens vincula als estils de transcendència humana proposats per perspectives orientals com el budisme, allunyats de la transcendència autotèlica i autogratiificant del subjecte occidental. La qual podem considerar prou urgent i necessària en un escenari de crisi moral global com en el que ens trobem. Afirmar això pot semblar un cert pretensions o, fins i tot, ambiciós, però jo ho veig més aviat com una forma de veure i entendre el món basada en el principi de la compassió. Segons aquest, és fonamental tenir en compte i fer el possible per alleujar les situacions desavinyades que constantment trobem al nostre voltant, incloent-hi el patiment aliè. D'aquesta manera, contribuïm a arribar a un estat determinat des del qual som capaços d'observar i prendre iniciativa, lluny de caure en la impossibilitat d'actuació, sigui per saturació o per alienació del que està succeint. Com he comentat breument unes línies abans, la teoria ja la tenim, per exemple sabem què necessitem fer i les dades exactes per acabar amb la fam i la pobresa al món avui mateix, i, així i tot, hi ha impediments que són causats per un context concret que clarament tenen a veure amb uns interessos capitalistes i una separació amb el món animal i natural... el qual ens connecta inevitablement amb el que és emocional. Hi ha tal nivell de bloqueig que vivim en una dissonància cognitiva col·lectivitzada que no ens aporta gairebé res més que alienació i desinterès per saber i entendre d'on venim i qui ens acompanya. Amb tot, el meu objectiu és poder, si més no inspirar a petits canvis, per la qual cosa he escollit centrar-me en el cas particular que afecta la nostra relació com a humans amb aquesta magnífica espècie, a qui devem molt i és responsabilitat nostra respectar el que un cop van ser, alhora que donem peu al fet que cada cop estiguem més a prop de materialitzar-ho i que sigui possible més enllà d'un simple ideal abstracte inabordable.

Metodologia.

Per a l'elaboració d'aquest treball se seguirà la forma assagística passant per diferents apartats que puguin aportar tant una anàlisi de la situació i rol del cavall en la societat actual, com una proposta per a redefinir com podria ser aquesta transició de l'entorn hípic cap a una nova forma d'entendre les seves relacions, acabant amb una reflexió que recopili tot el comentat al llarg de l'escrit.

M'he abocat per seguir una estructura certament poc convencional, organitzant l'índex com si fos una conversa, que convidi a la reflexió. Això, amb la intenció d'establir un vincle amb l'emocional, aspecte fonamental. El lloc on ens situem al ser interpel·lats ens pot ajudar a connectar amb una major profunditat. Alhora, busco donar cabuda al biaix de representació que es produeix inevitablement en exposar una mirada aliena a la pròpia, la dels èquids en aquest cas. El treball constarà d'una investigació interdisciplinària, juntament amb aportacions de professionals del sector eqüestre i un recull d'experiències personals essencials, a més de l'assistència a congressos en relació amb la problemàtica que han tingut lloc aquest mateix any. La intenció serà unir-ho tot en una composició que cobri sentit alhora que un significat transformador. Un manifest de reconeixement, respecte i admiració. Per a una reconciliació amb l'alteritat i la vulnerabilitat, que ens ajudi a pensar en què altres formes de cohabitar són possibles.

Veig necessari comentar el fet que es precisa una actitud oberta i col·laborativa, per a poder arribar si més no a un acord mutu, a una escolta activa ben assentada.

ÈQUIDS – Per què se'ns va utilitzar –

2. Breu context històric: des de les primeres interaccions fins l'actualitat.

Amb la intenció de situar correctament l'enfocament del treball, a continuació he elaborat un breu estat de la qüestió que gira al voltant de la següent pregunta: És èticament sostenible continuar amb el sistema hípic tradicional d'avui en dia?

Molts de nosaltres segurament ens hem trobat algun cop en una conversa o situació en què els cavalls apareixen com a agents principals o potser com a mers passatgers d'una extensa xerrada molt més àmplia. Sigui com sigui, el més probable és que en conseqüència s'hagi vinculat a aquests cavalls que s'han mencionat a llocs de residència com són els centres hípics o santuaris, a festivitats municipals/ estatals, o pastant tranquil·lament per una plana dels Pirineus, etc. Això, no sempre porta al debat que aquí es posa sobre la taula: hem de continuar mantenint i promocionant un sistema de creences derivat de l'extractivisme militar i colonial? O potser seria hora de començar a pensar en formes alternatives enriquidores per ambdues bandes? La rellevància que té fer-se aquest tipus de preguntes en un context com l'actual, m'atreviria a dir que és gairebé una qüestió de supervivència, des del moment en què depenem d'un canvi de paradigma complex i ben assentat per a una transició social i ecològica completa. Per a poder dur a terme una investigació rigorosa al respecte començaré amb una definició essencial, presentant a posteriori les dues perspectives des de les quals rep les principals crítiques i es troba dividida la problemàtica.

Dit això, primer de tot veig necessari definir el concepte de domesticació. A partir d'un estudi de perspectiva etnoarqueològica (Vázquez; 2006), se'ns presenten algunes nocions del que podem entendre per domesticació, a través de l'observació dels cavalls "salvatges" de Galícia. L'estudi comenta el fet que és realment complicat determinar, en el cas dels èquids en específic, quins es veuen sotmesos sota la condició de domesticació i on està el límit, si és que n'hi ha. Aquests cavalls de les terres gallegues pràcticament no tenen contacte humà, excepte un o dos cops l'any. La controvèrsia està en el fet que aquestes breus interaccions impliquen cert nivell de control i seguiment sobre les seves vides; llavors, podríem seguir parlant de llibertat? El que proposen és el concepte de semidomèstics, però després també es diu que això només augmentaria la confusió del terme. Per tal de combatre això es planteja especificar el context en què el grup d'animals en qüestió ha estat introduït. Entenent la domesticació com el procés en què els cavalls entren a formar part d'un ecosistema aliè, en aquest cas "el dels humans". A partir d'aquí, l'estudi estableix que hi ha tants tipus de domesticació com cultures, per la qual cosa podríem caure en explicacions reduccionistes si arribéssim a determinar una única forma en què això pot materialitzar-se. No hi ha consens sobre el tipus de relació que la domesticació ha comportat al llarg dels anys.

Tampoc m'agradaria deixar de comentar algun estudi sobre teoritzacions dels orígens en que aquests animals són domesticats per primer cop. En aquestes temporalitats passades en què ens situàriem, sabem que el cavall va servir a pobles i civilitzacions antigues com a medi de

transport i com a eina de treball principalment. Això ho hem pogut comprovar a través de representacions gràfiques a la pedra, en coves; i, més tard, en pintures més elaborades com ara quadres i murals. Un estudi internacional liderat pel CSIC, publicat el 2021, ha demostrat que els cavalls moderns van ser domesticats fa uns 4.200 anys a les estepes del nord del Caucas, a la regió del Don-Volga, i no a l'Àsia Central com es pensava fins ara². Mitjançant l'anàlisi genètica de més de 270 genomes de cavalls antics, els investigadors van concloure que aquesta població equina va substituir genèticament totes les altres línies prèvies, inclosa la dels cavalls domesticats a Botai (Kazajistán). Aquests nous cavalls presentaven adaptacions per a la docilitat i la velocitat, cosa que va afavorir la seva ràpida expansió per Europa i Àsia en només uns segles, contribuint de forma decisiva al desenvolupament de les societats de l'Edat del Bronze.

Si per un moment ens situem al 1492, recordem la sortida de Cristòfor Colom cap a Amèrica amb el suport dels Reis Catòlics. Un any més tard, reben també un decret del Papa VI que autoritzava a Espanya i Portugal a colonitzar "Les Índies" i conseqüentment els seus pobles i subjectes que allà habitessin. La colonització com a projecte basat en una economia de la cobdícia, com defineix Vandana Shiva al seu llibre *El retorno a la Tierra: regeneración del cuidado*; va anar seguida de la creació de la primer corporació, la Companyia Britànica de las Índies Orientals. Amb el sorgiment d'aquesta nova entitat es comença a expandir una nova forma de dominació del món a través de l'art de la guerra i l'augment de capital. Passem de concebre els diners com a eina d'intercanvi, a percebre el capital com a una forma abstracta d'acumulació de poder que vetlla per la productivitat i l'eficiència.

L'autora ens situa ara amb Pascoe i Gammage, expliquen com es crea una narrativa per a definir als granjers aborígens com a "caçadors recol·lectors" com a part del mite colonial. D'aquesta manera es va crear l'imaginari d'unes terres salvatges justificadament ocupades. Winstthrop, fa referència al primitivisme per a descriure el fet que els indígenes no delimitaven el territori, ni tenien assentaments, ni havien domesticat cap animal. Com això no "millorava" la terra, se'n van apoderar ells. Aquests esdeveniments es produeixen de la mà del recolzament teòric d'autors com John Locke, Adam Smith, Charles Darwin, Francis Bacon o René Descartes; els quals es reafirmen entre sí consolidant així una extensa xarxa de *coneixement*, el qual més tard ha acabat configurant la relació que tenim avui amb la Terra i la resta dels seus habitants.

² Librado, P., (...), Orlando, Ludovic. The origins and spread of domestic horses from the Western Eurasian steppes. *Nature*. DOI: 10.1038/s41586-021-04018-9

Breument, Shiva ho lliga comentant com en el tractat de Locke es defineix la propietat justificant així la colonització de terres alienes mitjançant reparticions de bens comuns i la creació de propietat privada amb el que podem denominar mite colonitzador, el qual percep el capital no com una construcció morta, sinó com a una força creativa generadora de riquesa. Entén el concepte de treball espiritual com a materialitzat en capital, no reconeixent el treball real de les persones darrere. Això comporta una cosificació tant dels pobles, com dels seus integrants, com de la Terra mateixa. Adam Smith, considerat el pare de l'economia moderna, assenta les seves bases en l'interès propi i la competència per a la acumulació de capital, segons ens comenta l'autora a la seva obra abans mencionada, *El retorno a la Tierra: regeneración del cuidado*. Així va ser com es va estendre la idea col·lectiva que la riquesa colonial era creada enlloc de robada. Un exemple on ho trobem justificat es en el text *Wealth of Nations*. D'aquesta manera es fa palès com aquesta economia extractivista, derivada del concepte Terra Nullius en la qual s'assumeix l'escassetat (dins la pròpia paradoxa que suposa buscar explotar-la per la seva riquesa abundant). Vaughan, en canvi, defensa la cura i la generositat incondicional que defineixen la vida com a una manifestació d'amor, no de competència. Característiques que trobàvem en les gestions anteriors per part dels pobles indígenes i com aquests entenien la relació de connexió amb l'entorn que habitaven. Darwin es veu directament influenciat pel treball de Smith, en el seu conegut *L'origen de les espècies*, reforça el que diu l'autor anterior afirmant que la competició per la supervivència del més apte són inherents a la condició humana. Aquesta visió atomista mecanicista entra en conflicte amb visions alternatives com ara els descobriments de Linn Margulis sobre la simbiosi evolutiva. Aquesta demostra no només com la cooperació es troba darrere de molts mecanismes evolutius, sinó també que, a més, no genera cap tipus d'actitud competitiva en el procés. Alhora, aquesta científica treballa amb James Lovelock en la hipòtesis de Gaia, la qual entén la Terra com una entitat viva en sí mateixa. La ciència que deriva d'aquests sistemes interconnectats i autoorganitzats veu de les economies de la cura, de la regeneració.

Shiva afegeix també les contribucions de Bacon i Descartes a la problemàtica. Aquests autors van definir la Terra com a inerta, una matèria prima disposada per a la seva extracció. Amb el paradigma reduccionista mecanicista i de la dominació tecnològica, aconsegueixen reduir els éssers vius a meres parts fragmentades, cada una de les quals pot ser explotada per extreure'n un benefici mercantilitzable. Celebren l'explotació de la naturalesa a través d'un mètode d'investigació dictat per la violència, que acaba consolidant la base epistemològica d'un patriarcat capitalista, del qual neix també el pensament militaritzat que portarà a la confrontació amb aquells qui van en contra de la lluita contra la Terra (Shiva; 2024). És

realment admirable com van aconseguir unificar a la humanitat per a un mateix objectiu, acabar amb un únic enemic, un que els hi estava donant la vida. Amb *El naixement masculí del temps* Bacon busca esclavitzar a la naturalesa, un cop controla les bases de la organització de la investigació científica, no troba cap impediment al disposar-la al servei de l'home negant així la capacitat creativa tant d'aquesta, com de les dones en general. Merchant, en contraposició, diu que es percep la natura com a una dona a qui s'ha de torturar; i, que les polítiques sexuals evidents que en deriven permeten a personatges com Harvey assentar un mètode empíric, creat a partir d'una ideologia pròpia d'objectivitat. Descartes, de forma similar en el *Discurs del mètode*, crea un apartheid epistemològic, considerant la matèria com a morta i buida. La seva "filo mecànica" es basa en la separació, la desconexió i la indiferència. Es crea una visió egoista del món, a partir de la qual no entenem la nostra existència vinculada a la resta de sistemes en constant interrelació, sinó que només ens hi podem identificar al marge dels mateixos.

Tot i poder afirmar contundentment el fet que aquesta visió hagi quedat obsoleta acceptant que formem part d'una xarxa viva en constant interrelació amb d'altres, no podem ignorar que els seus valors són els que ens han portat on som ara, els qual seguim arrossegant. També els que han construït el nostre llenguatge i pensament. Un llenguatge especista i patriarcal, a més d'altres opressions que hi podem trobar inscrites. Aquest context ens porta a la situació actual on ens trobem de cares amb dues posicions extremes confrontades que presento tot seguit; aquestes proposen resoldre (o seguir amb) la problemàtica segons les cosmovisions dominants en cada imaginari propi i situat.

En primer lloc, la domesticació ens porta al sector eqüestre tradicional on ens trobem amb un entorn que busca competir i augmentar el nivell de prestigi del propi centre i respectius integrants. Podríem considerar la cria i venda de cavalls una part important en l'origen de pràctiques qüestionables dins del sector, les qual busquen extreure benefici a través dels seus cossos de forma literal. És aquí on podem veure clarament que els cavalls són vistos com una eina per a poder dur a terme activitats al marge dels seus interessos i necessitats; com ara poden ser concursos de doma, salt, etc. De primeres es podria entendre tot aquest entramat com un negoci del qual treure'n profit. Tot i que, això, fàcilment es podria rebatre, ja que la majoria de cops no els hi surt per a res rentable; el manteniment i atenció que requereixen aquests grans mamífers augmenta paral·lelament a cada distanciament del seu medi natural i social idoni, quan més lluny els situem més problemes i gestions en deriven. A propòsit, em

permetreu des de cert cinisme plantejar la següent pregunta: què motiva doncs a seguir explotant i maltractant cavalls, si ni tant sols els resulta en un benefici palpable?

En segon lloc, els col·lectius animalistes. Aquests es mostren contraris a les situació de desigualtat entre espècies que ha comportat la domesticació, vetllant així alguns per a un alliberament progressiu, d'altres per a una abolició que permeti mantenir-nos al marge. Posen molt d'èmfasi en el condicionament i la violència inscrita en el fet de com ens relacionem amb la resta d'animals, en com molts cops un simple apropament encara pot portar una motxilla sencera d'actituds opressives les quals ens passen constantment desapercebudes. Amb el cas dels cavalls, a diferència de gats o gossos, marquen una línia vermella molt clara. A nivell legislatiu s'ha aconseguit més protecció per aquelles espècies considerades animals "de companyia"³, mentre que pels èquids amb qui també convivim no s'ha arribat a materialitzar la consciència suficient.

Clarament no es vol generalitzar, ni caure en relativismes descontextualitzats, sinó comprendre a través d'aquestes mirades la complexitat que hi té lloc en cada una i la necessitat de conciliació per a una obertura pràctica a mons alternatius. Veig necessari, per tant, posar sobre la taula les perspectives actuals més influents al respecte per ambdues bandes, alhora que analitzem les idees dels seguidors que les promouen, entenent el seu context per tal de fer una revisió ben informada. D'aquesta manera, ens serà més fàcil preveure com la situació que viuen els èquids pot desembocar. Alleujant així l'impacte que tot pugui tenir en els nostres implicats principals, els cavalls.

Aquest context em porta a reconèixer dues cares d'una mateixa moneda:

⇒ Voler dominar, per part de les corrents tradicionals.

⇒ Voler alliberar, per part dels col·lectius animalistes.

És possible trencar amb narratives que tenim impregnades fins a tal punt? Inclòs en perspectives tant contràries respectivament com les anteriors?

Veiem com les narratives exposades a l'inici del treball es veuen reflectides en com pensem. Tot i divergir en opinions, la construcció d'aquestes té la mateixa arrel ens agradi o no. Per tant, és evident que precisem un canvi de paradigma per a la creació de noves narratives, i,

³ Llei 7/2023, de 28 de març, de protecció dels drets i el benestar dels animals. Butlletí Oficial de l'Estat (BOE), núm. 75, de 29 de març de 2023, pàg. 41031-41085.

així, poder seguir pensant en línia amb unes altres bases que no siguin les que han creat el nostre pensament occidental. Els mecanismes de pensament que utilitzem són els mateixos (sovint inconscients), no donant peu a múltiples possibilitats fora dels dualismes base. Com no és cosa fàcil de dur a terme i podem caure en falses creences sobre el que podria ser una alternativa, enlloc d'això podem mirar de conèixer i aprendre d'aquelles comunitats que encara mantenen uns valors previs al marge del colonialisme i la dominació. És necessari, per tant, reclamar la importància que tenen per tal de preservar els seus coneixements, els quals ens poden ajudar a pensar més enllà del nostre marc conceptual preestablert, imaginant realment com poden arribar a ser aquestes altres relacions de les quals ens parlen les autores que veurem a continuació.

HUMANS – Com encaixem al vostre món? –

3. Principis ecotransfeministes i antiespecistes: per a una redefinició completa.

Veig rellevant, primer de tot, contextualitzar i definir breument els termes ecofeminisme i antiespecisme, ja que tot seguit podrem exposar i entendre millor el pensament de les autores en profunditat, enfocant-nos en el que refereix al món dels èquids pel que fa a aquest treball en particular.

Situem la conceptualització del terme ecofeminisme amb la pensadora i activista francesa Françoise d'Eaubonne l'any 1974, quan va publicar el llibre *Le féminisme ou la mort*. En aquesta obra, d'Eaubonne va emprar el concepte "écoféminisme" per descriure la connexió entre l'opressió de les dones i de la Terra, totes dues derivades del sistema patriarcal dominant. Comentava que aquesta doble opressió conduïa a crisis ecològiques i socials, proposant així una "revolució ecofeminista" que posés la vida al centre, en lloc del benefici econòmic. En segon lloc, entenent per antiespecisme el principi d'igualtat que s'oposa a la discriminació per raó d'espècie⁴, aquest defensa la idea que el patiment no és exclusiu dels humans i que no hi ha sofriment més legítim que un altre entre espècies. A mesura que la consciència sobre els drets dels animals i l'ètica animal augmenta, el moviment ha diversificat els seus enfocaments i estratègies, abastant des de la promoció del veganisme fins a l'activisme polític.

⁴ Definició establerta per l'Assamblea Antiespecista de la UAB; 2024.

Ambdues visions defensen que el consum és una eina més dins d'una estratègia política més àmplia. Així, el veganisme i l'antiespecisme són considerats estratègies dins d'un projecte emancipador anticapitalista que, a més de combatre l'explotació humana, aspira a abolir dues de les indústries més contaminants: la dels hidrocarburs i la càrnica. Aquesta visió, lluny de ser una lluita cultural superficial, forma part d'una resposta urgent davant el col·lapse ecològic imminent. La generalització del veganisme com a pràctica política, per tant, no s'ha de veure com una elecció individual, sinó més aviat com una eina fonamental per una transformació social i ecològica ben assentada.

Per afrontar la situació en què ens trobem, proposo una transformació guiada per aquests principis a través dels tres punts que comento tot seguit.

Deixant enrere dinàmiques de control i dominació.

Per tal de plantejar nous escenaris és necessari revisar el que hem construït, només d'aquesta manera podrem veure d'on provenen i com estan interconnectades les diferents opressions sobre les quals s'han assentat les bases de la nostra societat. Entendre aquestes arrels és essencial per tenir una visió holística de tots els factors que alhora han travessat i configurat les relacions que mantenim avui en dia amb la resta d'animals i amb la Terra. Concretament amb el cas dels cavalls veiem com els hem utilitzat sense miraments per al nostre fred i unidireccional benefici. Ja sigui a través de competicions i carreres, o per la cria i venda de poltres percebuts com a màquines d'alt rendiment, *status* i valor econòmic.

És interessant veure breument la motxilla que arrossega el concepte d'animalitat per a poder tenir una visió més enfocada sobre la investigació. Des d'Aristòtil⁵ a Nietzsche s'ha teoritzat sobre l'animalitat, buscant determinar el que ens distingeix i compartim de formes variades. Durant molt temps l'animalitat ha estat percebuda com un aspecte negatiu de la nostra existència, una part de la qual no ens podrem desvincular mai del tot, però que hem de buscar allunyar el màxim possible per tal de mantenir-nos en els cànons del que és "civilitzat". Ja des dels inicis del cristianisme també veiem reflectides associacions de caire similar pel que respecte a l'animalitat; segons els valors del mateix, s'equipara al pecat (de fet, sense anar més lluny, és una espècie no humana qui mostra a Adam i Eva el camí que els porta a ser desterrats del paradís), a allò que ens apropa als nostres instints més "primitius" i s'allunya del que és

⁵ "Tots els animals tenen una part de l'ànima, però l'home és l'únic que posseeix intel·ligència racional." Aristòtil. *Història dels animals*. Llibre I, capítol I. Traducció de Montserrat Camps. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 2006.

racional i ens fa “humans” (problematitzant els termes). Si ens remuntem a Plató⁶ i Aristòtil, veiem com aquests grans pensadors ens han fet arribar una narrativa dualista i jeràrquica que ens situava com l'espècie superior a tota la resta. Nietzsche i Schopenhauer⁷, en canvi, aporten una perspectiva diferent. “La societat doma el llop fins a convertir-lo en gos. I l'home és l'animal més domesticat de tots”⁸, és en aquesta ironia on suposadament ens apropem al que és civilitzat, alhora que a una pèrdua de la llibertat individual i creativa. Schopenhauer és dels primers pensadors occidentals que escriu en defensa dels drets dels animals no humans, criticant així que aquests siguin vistos com a mitjans per a un fi humà, en lloc de relacionar-nos-hi des de la compassió com a base moral i ètica. Posant en qüestió alhora la pròpia moral, ja que com es comenta en una de les interpretacions nietzscheanes, el que hem de buscar no és rebutjar l'animalitat, sinó reconèixer-la a través de l'acceptació i superació dels límits imposats per la cultura i la pròpia moralitat⁹; només així, podrem arribar a un nou superhome que integri plenament aquesta naturalesa de complexitat innegable.

Autores més recents i que exposo a continuació, enfoquen les seves respectives obres en l'antirracisme i el feminisme, alhora que se'ns mostra com aquests moviments es connecten amb la percepció del que considerem o no *animalitat*. Aph Ko, activista antiespecista i feminista interseccional, escriu amb relació en com l'opressió de les persones racialitzades està arrelada en la construcció històrica de l'animalitat.

Animal és una categoria en què col·loquem certs cossos quan volem justificar la violència contra ells, per això l'alliberament animal hauria de preocupar a tots els que són minoritzats. Mentre els animals siguin oprimits, mentre *animal* signifiqui quelcom degradant, mai serem realment lliures. – Aph Ko

A través de la seva obra, i d'aquesta cita més específicament, Aph Ko ens vol mostrar com el racisme i l'especisme comparteixen una mateixa lògica jeràrquica, en base a una estructura colonial que encara n'estableix una altra entre humans i animals i, dins dels humans, una altra encara més profunda de tipus racial. Així, l'especisme no és només una opressió paral·lela, sinó una eina activa del racisme. Hi ha debat al voltant de si és respectuós o no seguir

⁶ “Quan un home es deixa portar pels seus desigs sense fre, viu com una bèstia salvatge.” Plató. *La República*. Llibre IX. Traducció de Joan Crexells. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 2005.

⁷ “L'home i l'animal són en essència el mateix: tots dos són manifestacions de la voluntat de viure. Només es diferencien en el grau de consciència.” Schopenhauer, A. (2006). *El mundo como voluntad y representación* (Vol. I). Traducció de Pilar López de Santa María. Madrid: Trotta.

⁸ Paràfrasi inspirada en Nietzsche sobre la qüestió de l'animalitat, especialment en *La genealogia de la moral* i *Així parlà Zaràustra*.

⁹ Seminari sobre animalitat, departament de Filosofia UAB; 2025.

comparant aquestes opressions. Tot i que es pot caure en argumentacions simplistes i poc informades, l'autora defensa que aquesta connexió és necessària en tant que considerem el moviment antiespecista com independent. Entendre'l d'aquesta forma, no implica negar o passar per alt les interseccions que l'alimenten i viceversa. D'aquesta manera, ambdues opressions no es plantegen des de la comparació, sinó des del qüestionament de la conceptualització del que entenem per *humanitat* tant en el racisme com en l'especisme. Què considerem que és la humanitat amb la qual contraposem el que no arriba a ser-ho en aquests grups minoritzats? Pensar en el que és *animal* denota inferioritat; per tant, reclamar l'animalitat és el primer pas a un desvinculament de la narrativa. Si destapem aquestes narratives ens quedem sense motius per seguir actuant de la mateixa manera. Com molt encertadament reflecteix l'autora: "la violència conceptual crea les condicions per a la violència física" (Ko; 2021, p. 60). Aquí és on ens vinculem de nou al cas dels cavalls en particular. Si som capaces de fer les connexions correctes, podrem entendre d'on surten molts dels nostres comportaments cap a aquesta espècie i, revisar així, les dinàmiques internes que tenim més arrelades.

Carol J. Adams, és activista i autora de diversos llibres, tots ells centrats a explorar la relació entre l'opressió de les dones i l'explotació animal. Al seu llibre, *La política sexual de la carn*, comenta que els valors patriarcals i el consum de carn estan intrínsecament lligats per la mitologia de la masculinitat. És coneguda per introduir el concepte de referent absent, el qual restaura l'individu consumit i produeix el que podem anomenar dissonància cognitiva, no percebent així una relació directa entre el menjar que tenim al plat i la mort/ explotació d'aquell animal. La nostra cultura generalment accepta l'opressió animal i, és mitjançant el llenguatge, que reproduïm certes creences alhora que es manté una estructura que amaga la vulneració sobre altres éssers sense semblar incorrecte. Reclamar el referent absent, per tant, ens produeix una incomoditat emocional tan intensa que cal negar-lo per qualsevol mitjà possible; i, és justament això el que estic buscant provocar amb aquest treball. Afirmant que els cavalls, en aquest cas, puguin ser autònoms, tenir uns interessos per ells mateixos i una intel·ligència mental i emocional determinada. Reconèixer-ho ens posa en una posició des d'on és més difícil acceptar i justificar qualsevol forma en què els podem estar utilitzant. Tornant a Adams, la dissociació és clau en el moment de consumir els seus cossos; de la mateixa manera que ho és al muntar a (un) cavall (o euga), o obligar-lo a fer qualsevol truc o exercici sense el seu consentiment. Considero que mostrar la literalitat de la veritat permet abandonar el pensament simbòlic. Si bé l'autora no se centra exclusivament en el cas dels cavalls, sí que en fa referències directes a altres obres com *Animals & Women, Feminist*

Theoretical Explorations. Aquí Adams posa en qüestió com la representació i el tractament dels cavalls en la nostra cultura reflecteixen actituds alhora especistes i sexistes. Observa com els cavalls sovint són objectificats i com això va de la mà de comportaments relacionats amb la imposició i la falta de consentiment.

A la Figura 1 es mostren les connexions antagòniques de cada arrel opressiva que, tot i estar enfocades des d'una perspectiva antropocèntrica, poden servir per visualitzar com aquestes es reproduïxen de la mateixa manera en animals no humans. Els propis èquids es veuen travessats per les mateixes estructures a l'hora de ser seleccionats per dur a terme una feina o una altra, a l'hora de determinar quan deixen de ser útils i passen a ser considerats “équidos de desecho” o “agentes antieconomicos”¹⁰.

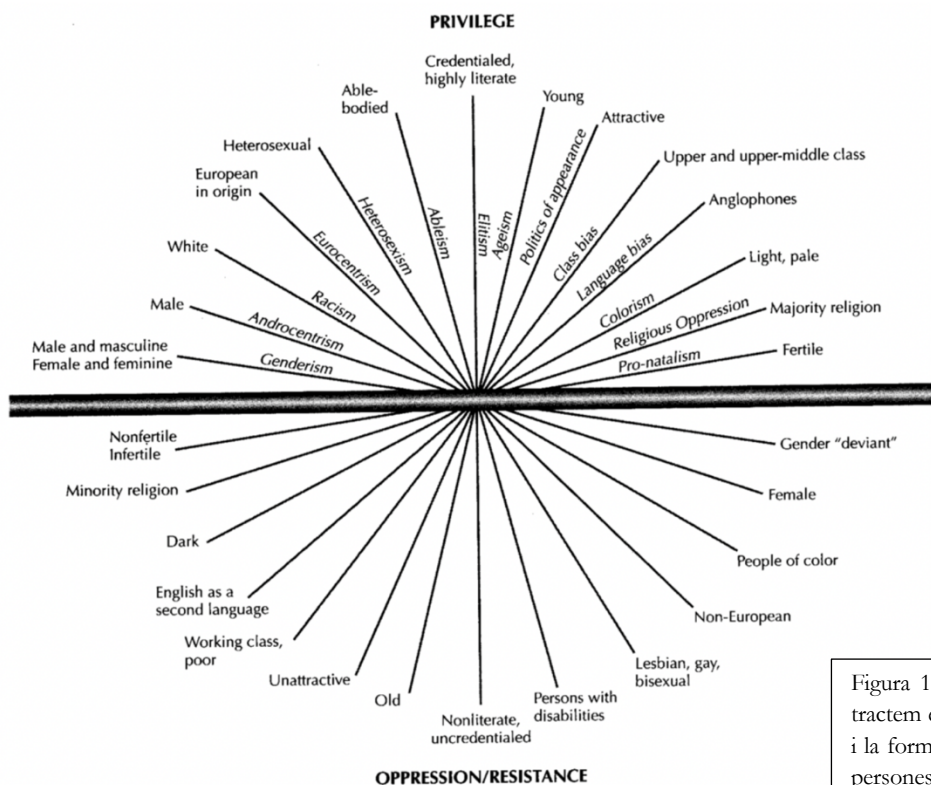

Figura 1. Connexions en com tractem els animals no humans i la forma en que tractem a les persones que situem per sota de l'eix jeràrquic. Extreta de: Mirall, *Antiespecisme: és legítim atribuir rols de gènere als animals?*; Silvana H. Vázquez (2019).

¹⁰ Mencionat amb l'obertura del II Foro de Bienestar Equino; Madrid, 2025. Per José Carlos Martínez Moreno, de la *Unidad Central Operativa de Medio Ambiente (UCOMA-SEPRONA)*; i, Sonia Castañeda Redondo, de la *Fiscalía Provincial de Cáceres*, respectivament.

Pensant un món multiespècie, inclusiu i respectuós.

Ens hem tornat interdependents, pel que fa a les relacions equino-humanes que hem anat desenvolupant al llarg del temps. No és qüestió de fer judicis sobre si això és bo o dolent, simplement hem d'acceptar que això ha esdevingut així, formen part del nostre ecosistema i nosaltres del seu. És justament sobre aquesta dependència que hem de treballar, perquè sigui la més sana possible. Cal reconèixer que totes les formes de vida estan interconnectades, això ens porta a acceptar que no hi ha cap forma de dominació d'unes sobre altres. Per tant, podem entendre que, dins del món hípic per igual s'ha d'integrar una xarxa de relacions basades en el respecte mutu i el reconeixement de les necessitats tant de cavalls com dels humans que els acompanyem. Això suposa, com molt encertadament plantegen autores com C. Merchant, M. Mies, V. Shiva A. Puleo, D. Haraway o I. Stengers, entre moltes altres, la defensa d'unes relacions interespècie basades en una ecologia del diàleg i una responsabilitat compartida.

Com veiem a *When species meet*, de Donna Haraway, se'ns exposa com a l'hora d'iniciar un contacte amb una altra espècie aquesta trobada està plena de significat i, ningú ens assegura que en resulti un escenari revelador en l'àmbit social, ecològic o científic. Això sí, ens obre una porta cap a descobrir junts com pot ser aquest camí. L'autora posa èmfasi en la paraula espècie, i en com aquesta denota un valor concret i una connexió amb el que associem a l'Altre; i, des d'aquí, veure com podem plantejar les nostres diferències i permetre l'oportunitat d'un intercanvi des del respecte. El concepte es veu entrecreuat pel discurs de qui és colonitzat, esclavitzat, no ciutadà o animal; sent aquest l'altern a l'home racional que consolida l'humanisme. Per a redefinir aquests encreuaments entre espècies és vital desencreuar abans els que li hem atribuït pel que fa al sexe i la raça. Resignificant així les narratives que atribueixen una responsabilitat biològica a la dona o les comunitats indígenes/ racialitzades respecte a la preservació/ destrucció de la naturalesa. D'aquesta manera, podrem repensar aquestes connexions d'espècies companyes des de dins i entre el que ens distingeix.

En aquestes trobades entra en joc l'esdevenir-amb, posant al centre a qui i què implica. Amb *El animal que luego estoy si(gui)endo*, Derrida (2008) exposa com, la mirada que li retornen els animals no humans (com a individus), va dirigida a una persona (com a individu). No estem parlant aquí de subjectivitats ni abstraccions, sinó de l'experiència de Derrida de trobar-se confrontat per la mirada de la seva gata i sentir la seva presència no com artefacte, sinó com una individualitat. Alhora critica el fet que hi hagi persones que parlin sobre aquests animals

des de fora, sense haver-se creuat mai amb la seva mirada o que en facin descripcions des d'imaginariis literaris. El filòsof planteja la pregunta de què passaria si l'animal respongués? Haraway, anant una mica més enllà, es pregunta que passaria si el filòsof donés resposta a aquesta resposta. Ella estableix que respondre és respectar. Per això és necessari un diàleg previ. La comunicació és la base de tota relació entre espècies i dins de les mateixes.

Pel que això respecte, veiem com Derrida acaba caient en una dicotomia de dualismes base, cosa que ell mateix denuncia. La del capacitisme. Divideix a l'animal interpel·lat entre si és capaç (de jugar) o incapaç (i, per tant, patirà). És a dir, estableix que la nostra interacció amb aquell animal només podrà manifestar-se de dues formes, de les quals cap contempla una possibilitat col·laborativa, ja que queda fora del seu abast gaudir o no de l'intercanvi. Per què no podem pensar al marge de les mateixes? Com molt bé exposa Haraway (2019) i defenso al llarg del treball és vital revisar-nos constantment per donar-nos compte que seguim reproduint els patrons que critiquem. Tot i això, Derrida veiem que mira més enllà que figures reconegudes com E. Levinas, i, a diferència d'aquest, reconeix el rostre compartit amb l'alteritat¹¹. És possible crear una conversa més enllà del patiment. O, és que l'única forma que podem concebre de relacionar-nos, sigui amb una altra persona o ésser viu no humà, és a través del malestar? Haraway ens menciona com des del pensament budista, el qual queda al marge del pensament canònic occidental, podem pensar formes alternatives, allà on Derrida s'atura a qüestionar. Barbara Smuts, bioantropòloga, va aprendre a retornar la mirada, al mateix temps que a reconèixer que era observada (Haraway; 2019). Ho va establir com a pràctica central de la seva ciència. Aquí és on es produeix un canvi perceptiu profund, quan passem de ser tractats com objecte a ser reconeguts com a un subjecte amb el qual et pots comunicar. Smuts proposa que hi ha un ésser innombrable en la co-presència, i això és una cosa perceptible a escala fenomenològica, no epistemològica. És a través del fet de sentir que podem entendre que compartim més que patiment, vulnerabilitat i mortalitat com estableix Derrida, sinó també una vitalitat patida expressiva i relacional, en una vulnerable mortalitat compartida.

¹¹ Lévinas (1990) explica de manera commovedora la història d'un gos de carrer anomenat Bobby, que cada dia donava la benvinguda als presoners de guerra que tornaven de treballar en un camp de treball forçat alemany, recordant-los la seva condició d'humans. Tot i així, l'animal és percebut com una alteritat completament desvinculada de l'individu que l'observa. Haraway, Donna (2019). Cuando las especies se encuentran: introducciones. *Tabula Rasa*, 31, 23-75.

Assumint de base la realitat que els animals poden patir i sentir dolor, Haraway es pregunta si els mateixos poden jugar o treballar. Podem aprendre nosaltres a jugar amb aquest individu?

I si treballar i jugar, i no només la pietat, fossin una possibilitat quan l'oportunitat d'una resposta mútua, sense noms, fos presa seriosament com una pràctica quotidiana disponible per al filòsof i per a la ciència? I si una paraula possible per a això fos l'alegria? I si la pregunta sobre com els animals es relacionen responsablement a partir de la mirada entre ells fos el centre d'atenció per a les persones? I si aquest fos l'interrogant, un cop el protocol estigués correctament establert, la forma del qual ho canvia tot? – Donna Haraway

Amb aquest fragment, que planteja establir la possibilitat d'una interacció interespecie de mutu acord, més enllà de la no-intervenció amb l'Altre; introdueix un altre escrit que em sembla rellevant comentar i que indaga en la relació humà-cavall en el context específic i situat que vivim actualment. El text, *Co-being and intra-action in horse– human relationships: a multi-species ethnography of be(com)ing human and be(com)ing horse*, de Anita Maurstad, Dona Davis i Sarah Cowles; comença plantejant la problemàtica de la representació, és a dir, la falta de parla directa per part dels cavalls, davant d'això som les persones que interactuem amb elles qui expressem conscientment en el seu lloc. Per a parlar d'aquestes intra-accions humà-cavall, remarquen tres punts de partida: en primer lloc, se'ns exposa què entenen els acompanyants dels èquids interpel·lats pel que fa a co-estar (*co-being*) com a estar en sincronia, és a dir, moments de mútua intercorporalitat. En segon lloc, és el reconeixement de co-estar com a una trobada entre dos agents individuals, coneixent-nos. El tercer és plantejar com esdevenim cavall i humà a través de co-estar, és a dir, co-crear-nos (creant noves identitats) per mitjà d'aprendre i adaptar-nos a l'altre, el que no divergeix massa d'una domesticació mútua, en la que ambdues parts estem sent actores del procés. Durant el mateix, serà essencial tenir present no només els aspectes d'atenció i cognició, sinó també emocional i sensitius, ja que tots ells conformaran la relació que estiguem co-creant. Amb aquesta etnografia multiespecie, i qüestionant categories que podem donar per suposades i que poden derivar en comportament i formes d'estar determinades, a causa de connexions automàtiques que se'ns imposen des de la divisió natura/cultura en un paradigma d'una raó dominant.

Les relacions que mantenim amb els nostres “animals de companyia” no venen donades d'un amor incondicional, sinó que estan històricament condicionades. Tornant a Haraway, l'autora ens explica com aquest amor no és innocent, sinó que l'hem construït a través del que ella

anomena una *practica naturocultural*. Al que es refereix amb això és que les nostres relacions s'han anat conformant a mesura que les vivíem. Es comenta com el fet d'entrenar es pot equiparar a un descobriment i coneixença de l'altre. Aquestes interaccions que estem intentant trobar, per tant, suposaran un esforç mental i físic, tant pels èquids com per nosaltres. Citant a Emily Kieson¹², el procés pot comportar estrès i incomoditat, construir implica cert nivell d'estrès al que és desconegut, forma part del procés d'aprenentatge. No per això, ho definirem com a una pràctica negativa o que comporta patiment en l'altre. El que hem de ser és molt conscients en aquestes subtils percepcions, per a no fer durar més del necessari una situació d'estrès, més enllà del moment en què s'està integrant una assimilació del nou llenguatge, un que estem aprenent els dos a la vegada, que estem creant conjuntament. Com a espècie ens podem saber comunicar millor o pitjor amb una altra persona, de la mateixa manera que un èquid ho farà amb un altre seguint les seves normes socials; ara bé, que passa quan intentem parlar des de llenguatges completament diferents i sense intentar entendre el de l'altre? Ens trobem en una situació des de la qual no podem fer altra cosa que deixar a un costat tot el que tenim après sobre com relacionar-nos i comunicar-nos, i en el seu lloc practicar una escolta activa cap a aquell cavall o euga que estarà igual de confós que nosaltres a l'intentar entendre'ns. I no passa res, és natural, el que és fonamental és abordar-ho des de la calma. Són animals especialment sensibles i perceptius pel que respecte a la comunicació no verbal, per tant, una bona forma d'iniciar el contacte és a través del cos (Ehnqvist; 2025). Mostrant una presència tranquil·la i centrada.

Evidentment, no podem oblidar que cada espècie té el seu propi llenguatge, per tant, ens apropiem des del que etològicament hem observat que és natural en el seu context comunicatiu. D'aquesta manera, l'èquid implicat podrà fer les connexions necessàries per integrar-ho. També és rellevant remarcar el fet que, això només serà possible si l'èquid en qüestió vol cooperar, si no vol formar part de la interacció, no té sentit plantejar-li. Cada individu és únic i té la seva personalitat, per tant, haurem de conèixer-nos per poder apreciar si realment vol estar allà i connectar amb nosaltres o es pot estar sentint condicionat a estar-hi (encara que físicament no ho mostri, estant quiet o callat). Tots els éssers vius busquem connectar amb la resta. Pensar que certes espècies no volen interactuar amb nosaltres sinó únicament amb els seus és atribuir-los una condició especista que ni coneixen ni reproduïen. Tot són les nostres percepcions. Parem de repetir i reconèixer patrons on no

¹² Ponència sobre el vincle social entre humans i cavalls. HLE; 2025.

n'hi ha. Poden voler buscar connectar per mera curiositat. Ells també gaudeixen a través del plaer i la satisfacció que produeix reconèixer des de la sinceritat i la vulnerabilitat, de tu a tu.

A la Figura 2 podem observar una obra de l'artista Sahana Ramakrishnan comentada per Alex A. Jones, *A Multispecies Dreaming*, on s'explica com una parella de lleons descansa en una íntima vulnerabilitat. Es descriu la representació dels somnis com a mitjà per a una transcendència de la consciència que permet la comunicació entre espècies. Ramakrishnan a la seva obra busca explorar la no-dualitat pròpia de l'hinduisme i el budisme, contraposant la interconnexió espiritual amb la divisió subjecte-objecte pròpia del pensament occidental. L'obra convida a reflexionar sobre la mort, la identitat i la destrucció dels altres éssers vius, qüestionant els fonaments de l'individualisme contemporani. Trobo que és rellevant, per tant, remarcar l'especial connexió de l'obra amb el treball, ja que suposa una representació gràfica d'unes individualitats multiespècie interconnectades que es reconeixen i relacionen en un món divers.

Figura 2. "Once the World was Perfect" (2024), de l'artista Sahana Ramakrishnan.

Actuant per a una ecologia compartida.

Tot i que la realitat que viuen molts èquids no és precisament la que s'exposarà a continuació, sí que és a la que hauríem d'aspirar a arribar. Hem de fer el possible per apropar-los al que necessiten, analitzant i assegurant què és el millor, en cada cas. El benestar dels cavalls (igual que el nostre) no pot desvincular-se de la seva relació amb l'entorn, d'això depèn la salut física i mental tant equina com humana. És per això que, una bona gestió del territori en el qual viuen (o viuran), és essencial si volem mantenir un espai sa i amb ecosistemes més rics en biodiversitat.

Un article que exposa molt bé totes aquestes qüestions i que m'ajudarà a exemplificar al que em refereixo amb una ecologia compartida és el següent: *"Agents of sustainability: How horses and people co-create, enact and embed the good"* de Helen Wadham, Carriane Wallace i Tamzin Furtado. Les autores exploren com les relacions entre èquids i humans poden generar formes de sostenibilitat que els nodreixin per ambdues bandes si hi afegim la cura del territori, el qual entraria en una xarxa interdependent, on tots els nivells agencials són necessaris perquè l'ordre es pugui mantenir correctament. Aquesta espècie de grans herbívors, té la capacitat d'influir i transformar l'entorn de forma activa. Permetre aquestes relacions només és possible des d'una ètica de la cura, on el benestar animal i humà es co-articulen en formes de vida compartides, sostenibles i emocionalment significatives. Aquest enfocament, que reconeix la co-agència entre espècies, desplaça la mirada clàssica sobre la sostenibilitat (que tant pot estar massa enfocada en criteris productius o ecològics abstractes) cap a una perspectiva més material, afectiva i encarnada. Tot això és part d'un enteniment profund d'un ampli sistema que interactua de forma complexa. Així, la sostenibilitat no només es tradueix en termes d'impacte ambiental, sinó també en la capacitat de generar "el bé" en les relacions quotidianes entre espècies. Aquesta mirada connecta directament amb les reivindicacions de la justícia ambiental i animal, que denuncien la invisibilització del patiment animal dins dels sistemes de producció i consum dels mateixos. Els èquids, sovint explotats en indústries esportives o recreatives, són aquí reconeguts com a éssers que escullen viure en manada a l'aire lliure.

Encara que no s'entrarà en profunditat, pel que a nocions etològiques respecte, comentar que són animals socials i gregaris, és a dir, estar en un espai on quasi no es poden moure, aïllats de la resta, no és una ajuda per ningú, més aviat tot el contrari. Si els permetem crear vincles entre ells, si els donem la possibilitat de tenir el seu propi espai i delimitar-lo respecte

als altres podrem aprendre molt a través de l'observació de quins són els seus límits, caràcters i preferències. A més, se sentiran més segurs i calcats respecte a nosaltres; no sentint-se atrapats i violentats per un acaparament del seu espai personal constantment en apropar-nos-hi. Així doncs, se'ns convida a repensar la sostenibilitat no només com una estratègia tècnica, sinó com una pràctica ètica i política que ha de començar per reconèixer la interconnexió entre espècies i la necessitat urgent de transformar les nostres formes de convivència. A actuar més enllà de la segona esfera que veiem més endavant a la imatge, és a dir, el cavall; tenint en compte els altres aspectes que també actuen i influeixen el benestar holístic de les quatre àrees ben equilibrades.

Alguns projectes que poden exemplificar com això es pot dur a terme poden ser *Tierra en Calma*, *Trinomis* o *Cavalls de Terraprim*. Tots tres combinen els diferents agents per a una millor vida a nivell global¹³. Algunes pràctiques que empren són la de la praticultura i l'agricultura regenerativa. Aquestes asseguren una autosuficiència interdependent, ja que és per mitjà de la rotació de terrenys i pasturatge dels cavalls, que es permet a la terra regenerar-se i fer créixer pastures cada vegada més adaptades al que aquests grans herbívors necessiten i consumeixen.

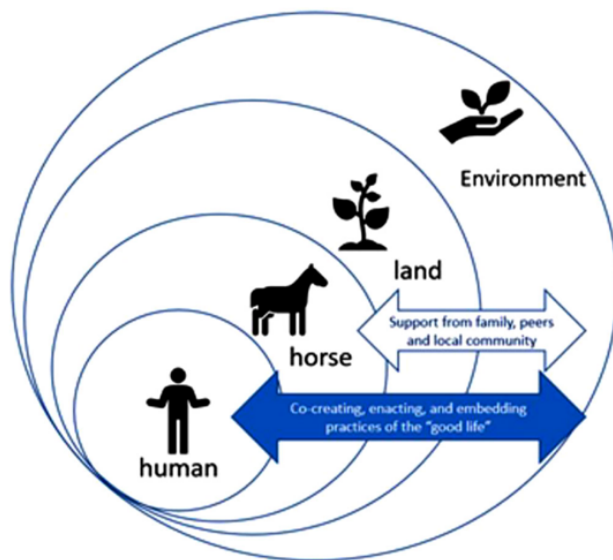

Figura 3. Mapa conceptual de com els cavalls i les persones co-creen, posen en pràctica i integren la bona vida dins de relacions configuracionals interdependents. Extret de: *Agents of sustainability: How horses and people co-create, enact and embed the good*, pag. 400; de Helen Wadham, Carriane Wallace i Tamzin Furtado (2022).

¹³ Veure també TransFARMation, projecte que ha ajudat centenars de granges a abandonar l'explotació animal, transformant-les en negocis agrícoles sostenibles i ètics. Pot servir de referència per inspirar com es podria traslladar un canvi semblant al món hípic actual.

4. Propostes concretes de reestructuració: repensant tant els espais físics com mentals.

Després de revisar unes possibles bases sobre les quals reconstruir, introduiré breument la perspectiva que ens facilita la Filosofia de la cura, per tal de tenir un enfocament encara més precís a l'hora de plantejar les diferents alternatives a mesura que vagin agafant forma en els respectius imaginaris i situacions de cadascú.

En aquest context, la Filosofia de la cura ens ofereix un marc conceptual imprescindible per descentrar l'antropocentrisme i orientar-nos cap a formes de convivència fonamentades en la responsabilitat, la vulnerabilitat compartida i la interdependència. Autors com Joan Tronto, Carol Gilligan o, més recentment, María Puig de la Bellacasa, han desenvolupat una mirada crítica que valora la cura com una pràctica política i epistemològica, que no només concerneix els humans entre si, sinó també la nostra relació amb els altres éssers vius i el món material que habitem. La cura, entesa no com una activitat subordinada o femenina (com sovint ha estat marginada) sinó com una pràctica relacional i situada, ens obliga a repensar què vol dir tenir cura d'un cavall més enllà de cobrir les seves necessitats bàsiques o mantenir-lo en condicions d'ús. És escoltar-lo, observar el seu ritme, reconèixer les seves emocions i desitjos, i adaptar les nostres accions a aquest diàleg interespecie. En aquest sentit, la cura esdevé un acte de justícia contextual, arrelat en cada situació concreta, que desafia la norma i obre la possibilitat de noves formes d'afecte, presència i responsabilitat. Aplicar aquesta perspectiva al redisseny dels espais i pràctiques eqüestres ens permet imaginar alternatives no centrades en la productivitat ni en l'entreteniment, sinó en el benestar compartit. Pot traduir-se en espais oberts que permetin la llibertat de moviment, en sistemes de relació no invasius, en processos d'acompanyament terapèutic o educatiu que no parteixin del domini, sinó del respecte.

A mesura que aquestes alternatives es despleguin en els contextos particulars de cada territori, comunitat o persona, la Filosofia de la cura ens convida a mantenir el vincle viu, a estar atents als desequilibris, a revisar constantment les nostres posicions i pràctiques. Així, cuidar deixa de ser una acció tancada per convertir-se en una forma de pensar amb els altres, des dels altres, i en relació amb tot allò que sosté la vida; inclosos els cossos, els espais i les emocions dels cavalls amb qui compartim món.

SENSIBILITAT. Establint programes d'educació i sensibilització.

{Durant molt temps hem normalitzat l'abús sistemàtic i la violència domèstica cap a aquesta espècie, fins a tal punt d'interioritzar-ho i convertir-se en una terrible alienació de la realitat que pateixen diàriament els èquids en diferents entorns.}

Sovint s'ensenya als més petits a apropar-se a aquests animals amb violència, no respectant ni temps ni espais. El que es podria traduir en les seves individualitats, úniques i rellevants. Sentir que aquella pràctica o apropament no està bé, però seguir insistint perquè és el que s'ha ensenyat, i mai per cap motiu, qüestionat. S'ensenya a premiar l'obediència, corregir la resistència; perquè, si no hi havia col·laboració, és que alguna cosa no funciona com cal i s'ha d'arreglar (Living the Horse; 2025). Potser simplement ens deien que no, que no volien formar part. No ens han ensenyat a escoltar-los, però això no vol dir que no puguem aprendre a fer-ho. Serà llavors, quan potser descobrim que hi hauria qui sí que vulgui estar, compartir moments amb nosaltres. Per això és vital plantejar nous marcs educatius i formatius que els reconguin i ens permetin crear relacions respectuoses ben fonamentades (des de cursos d'especialització en Antrozologia, pasturatge, lleure, acompanyament...). D'aquesta manera, ampliariem el rang de persones tradicionalment vinculades al món hípic, a persones interessades a apropar-s'hi des d'un altre lloc, on no faci falta pensar-nos més que sentir-nos. En la majoria dels casos ens trobem que, darrere de cada interacció ens mou alguna cosa, que si bé podem o no reconèixer en aquell moment, està allà. No ho tenim perquè percebre com a desig o motivació, poden ser sentiments més inconscients que busquin poder, adrenalina, estatus, etc.; ahora es pot voler un sentiment profund de pertinença i connexió, no són excloents, però sí incoherents. No és compatible explotar i violar el cos de l'altre, i esperar formar una amistat poc després.

Amb relació al consentiment, Adams a *Animals & Women* fa un paral·lelisme entre els cavalls i les dones, i, explica com es manifesta el sexisme implícit en les relacions que mantenen. També altres autores com Nikki Savvides o Erica Tom parlen sobre aquesta relació i com l'experiència del gènere es veu clarament travessada per les convencions de la societat al món eqüestre. Podem trobar-nos en situacions en què dones (gran part del sector) adopten comportaments i pràctiques que sovint reproduïxen patrons patriarcals, en línia amb la jerarquia d'animalització de Ko. És per tot això, que pot ser interessant mirar més enllà, no només de com ens relacionem amb l'altre, sinó també què diu això de nosaltres mateixes. És necessari reformular des d'on pensem les narratives per poder situar-les des de la seva mirada.

Human (Predator)	Male (Predator)	Man
Horse (Prey)	Female (Prey)	Woman-Earth-Animal

Figura 4. Esquema sobre com en la “doma natural” es reproduïxen els mateixos patrons de jerarquia patriarcal. Extret de: *Gender and Power in Narratives of “Natural Horsemanship”: The Production of “Prey-Identified Masculinity”*, pags. 64-65; Erica Tom (2015).

ESPAIS. Contribuint a un redisseny dels espais que habitem.

{Durant molt temps ens hem acostumat a veure’ls encaixats en espais ridículament petits, i ens ha semblat “natural”.}

El benestar complet del cavall passa per cobrir tant les necessitats físiques com les emocionals¹⁴. És aquí on es fa palesa la necessitat d'una ètica situada, per poder entendre i defensar la globalitat que els conforma. No els podem reduir a tenir un lloc on dormir (no adaptat) i menjar (més o menys nutritiu). Altres elements igual d'essencials que han de tenir cabuda a les seves vides han de ser la possibilitat de socialització (no imposada) i de mobilització (on poder córrer i moure's lliurement). En resposta a aquestes realitats es vol motivar a una transformació progressiva dels estables i centres en espais més amplis i verds, que permetin als èquids desenvolupar diferents sensibilitats i augmentar així les seves experiències en espais tan antinaturalment com en els que es poden arribar a trobar. Per això, s'està treballant en una pista dinàmica¹⁵, que els hi permetés aprendre a gestionar i conèixer millor el seu propi cos. D'aquesta manera, més tard, podrien sortir a entorns variats sense patir alts nivells d'estrès o inseguretat. Sovint ens trobem que molts no han conegut res més fora d'ambients planers, amb poques irregularitats. En conseqüència, han après a moure's d'una forma determinada que no els hi ha deixat conèixer les possibilitats del seu propi moviment i equilibri. Amb tot, el que volem és arribar a oferir-los espais que els permetin una vida digna, siguin centres d'activitat, santuaris o reserves, en línia amb les nostres possibilitats. Si els espais són limitats i en aquell moment no podem canviar-ho, sempre podem treure'ls a passejar. Per això també serà crucial la pista dinàmica, perquè els ajudarà a preparar-se.

¹⁴ *White Paper: Good Welfare for Equids*. EurogroupForAnimals; 2025.

¹⁵ Lucy Rees; HLE, 2025.

Podem inspirar aquests canvis a través d'autors com ara Judith Butler o Michel Foucault. A partir de les seves obres ens conviden a qüestionar les estructures de poder, les normes corporals imposades i els diferents nivells de subjectivació. Podem entendre l'estable, llavors, com una institució de disciplina que busca una docilitat funcional; de la mateixa manera que ho fan l'escola, la presó o l'hospital. S'estableix un sistema de vigilància constant (panòptic), a través de la jerarquia i una negació agencial de l'animal no humà. L'obra de Butler, per la seva banda, ens pot servir per repensar la percepció dels cossos i les identitats. Veure'ls no com a éssers passius sotmesos a les expectatives de la cultura eqüestre (producció, espectacle, esport), sinó com subjectes que performen el seu cos i relacions, obrint-nos a noves corporeïtats. Construir una relació no instrumental, per definició, comporta acceptar el consegüent afecte, expressió i resistència que, ara, podran manifestar. El redisseny d'aquests espais, per tant, busca trencar amb el binarisme dominador/ dominat, propiciant formes de vida transespècie més horitzontals. Això, per començar, implicaria transformar els estables tancats en espais oberts, dinàmics i permeables, que no operin sota el principi de captura sinó de convivència. Podem plantejar-ho com un exercici de descolonització del territori i del vincle, que no es limiti a la no-violència, sinó que promogui activament formes de cohabitar que reconeguin la vulnerabilitat comuna entre espècies.

Figures 5 i 6. Foto superior; cavalls dins d'unes quadres. Extreta de: Portoverde (2017). Foto inferior; manada de Terraprim. Extreta de: Merete Haahr (2025).

MOVIMENT. Promovent un canvi de la imposició a la lliure elecció.

{Durant molt temps els hem oblidat. Hem oblidat que són éssers que, igual que nosaltres, gaudeixen del moviment, i, en canvi, els hem fet patir-lo.}

És important repensar com busquem aquest contacte. Ells també es poden nodrir de la interacció amb persones si tenim present el rol de poder que signifiquem. Des d'aquí, podem pensar formes de compensar la situació de domesticació (entesa no com un procés reversible, sinó consolidat), que reconeguin la violència inscrita que implica i actuar en conseqüència. Haurem d'adaptar la comunicació segons el grau de dominància humana respecte al de submissió de l'èquid en cada cas particular i situat (Argent & Vaught; 2022). Això ho podem fer des d'una ètica de la cura que s'apropi a les situacions d'intercanvi de forma oberta a nivell d'escolta cap a l'altre i sense expectatives o planejament específic sobre el qual es vulgui arribar en aquella trobada.

Serà necessari, per tant, recollir la frustració humana amb tal de protegir la consegüent vulnerabilitat exposada del cavall¹⁶. Mirar més enllà de l'absència de patiment i malestar, reconvertir-ho cap a un creixement recíproc i equilibrat. No volent haver de sancionar o, fins i tot, prohibir certes pràctiques, la realitat és que s'haurien de començar a establir protocols des de comitès ètics que vetllin per un benestar global, més enllà del simple benestarisme que actualment justifica la majoria d'actituds cap a les diferents espècies, sense tenir-les realment en compte pel que són. Això implicaria evitar situacions tant d'estrès físic com psicològic. Un exemple de camí per fer-ho és el *Test d'Associació Positiva*¹⁷ amb l'humà; aquest permet identificar com és el vincle i donar eines per a redirigir-ho cap a un de més sa i respectuós. Tot i que amb moviment ens referim a múltiples formes en què el mateix es pot materialitzar, una d'elles (a la qual tenim una associació automàtica que deixo oberta a problematitzar) és la monta, altament controversial en certs cercles, però que trobo important donar-li un espai aquí (ja que suposa un punt d'inflexió), a partir d'un estudi antropològic que observa com pot ser un altre vincle d'aquest tipus al marge del privilegi de la dominació.

Muntar a (un) cavall és una situació en què els cossos estan estretament implicats, i els cavalls tenen cossos sensibles. Com assenyala Hearne: «Cada lleu contracció

¹⁶ Rocío Crespo; HLE, 2025.

¹⁷ *Positive Association to the Human, a Dynamic Tool to Promote Respectful & Collaborative Win-Win Relationships with equines*. Carlos Ganzabal, de Proyecto Caballo.

muscular del genet serà com una simfonia eixordadora per al cavall» (1986: 108). Els humans aprenen a tocar simfonies més suaus a mesura que desenvolupen habilitats. S'equilibren segons el sentir de l'altre, el cavall, ajustant els seus cossos a les sensacions dels cossos dels cavalls. L'acció i la resposta entre espècies donen lloc a la pràctica de muntar com a una pràctica col·laborativa, on els cossos s'harmonitzen. I aquesta sincronització és fruit de la intra-acció, en tant que ambdós es transformen mitjançant un procés d'entrenament sorgit de la trobada entre els dos —literalment pell amb pell. Argent (2012) sosté que els cavalls hi juguen un paper important. Són criatures socials amb característiques similars a les humanes, ja que formen aliances cooperatives. A més, exposa que no només els humans valoren el comportament corporal sincronitzat, sinó que els cavalls també gaudeixen d'aquestes intra-activitats.

– Anita Maurstad, Dona Davis i Sarah Cowles.

Podem arribar a comprendre a l'altre a través d'una sincronia amable. Els estudis en etologia equina ens mostren com aquesta espècie no “està feta per ser muntada”, deixant a un costat el fet que sovint se'ls comença a “domar” als 2⁵ – 3 anys, quan no és fins als 6 – 7 que se'ls hi consolida la columna vertebral de forma definitiva¹⁸. Evidentment, això seguit de pràctiques violentes acaba la majoria de cops en lesions, malalties, depressió, etc. Partint d'un escenari així és difícil pensar en com qualsevol mena d'activitat semblant l'hi podria semblar ni tan sols un mínim d'interessant. Però si poden sentir-se bé entrenant i preparant els seus cossos per a poder formar part d'una experiència conjunta que alhora els hi permeti més autonomia i llibertat de moviment, en casos en què passejant peu a terra no sempre seria possible. Tenint present que això no comporta deixar-se a la seva sort i no demana'ls-hi mai certes coses quan, per exemple, s'ha de creuar per un lloc concret i potser haurem de forçar la decisió per tal de preservar la seguretat d'ambdues bandes. Hi haurà casos en què el marge es redueix, això no és incompatible en fer-li saber que pot opinar i tenir la seguretat d'una escolta activa. Llavors, si la relació està ben consolidada es produirà comprensió, l'èquid que ens acompanya ho entendreà i cedirà, no per condicionament, sinó perquè sap que a la cantonada següent pot ser ell qui prengui la decisió i, que aquesta, serà respectada.

Per exemplificar d'una forma bastant visual, em remeto a un dia que vam sortir de passeig peu a terra i, una de les eugues que ens acompanyava, la Dolça, que anava capdavantera es va trobar en un encreuament de camins al mig del bosc. Li vam preguntar cap a on volia

¹⁸ Rancho El Yaqui. (s.f.). *El desarrollo óseo y el entrenamiento del caballo*.

anar, automàticament va mirar cap a un costat, cap a l'altre, i, finalment, va girar el cap en direcció a nosaltres. La resposta (aquell matí, en aquell lloc, amb aquella companyia) era clara. Reconèixer la seva agència, són també aquest moment de vulnerabilitat en què et reconeixen i t'interpel·len. La qüestió és com responem nosaltres, com a humans, a la seva pregunta.

Figura 7. Generació de sincronia. Extretes de: iPoneyOutdoors; Carlos Ganzabal (2025).

HUMANS – Reconeixent les vostres individualitats –

5. Forçant un canvi polític i epistemològic inevitable.

Inclusió dels èquids com a agents polítics: reconèixer la seva agència com a no humans.

Per tal de materialitzar tot el comentat al llarg dels apartats anteriors serà necessària una revolució epistemològica que permeti acceptar la proposta d'un marc polític emancipador. Al llibre *Unstable Relations: Horses, Humans and Social Agency*, escrit per Lynda Birke i Kirrilly Thompson; les autores ens plantegen com pot ser aquest vincle que portem qüestionant i revisant. Aposten perquè aquest estigui construït sobre unes bases canviants i interdependents, que englobi els aspectes materials, emocionals i socials que conformen les

nostres relacions. La importància de recerca científica i investigació en diferents àmbits és vital per fer arribar el missatge a diferents esferes de poder d'on es pugui començar a produir un canvi real. El llenguatge serà una eina que ens pot ajudar a aconseguir-ho, ja que és a partir del mateix que es formen les conegudes estructures de pensament. És important ser crítiques a l'hora de proposar nosaltres mateixes noves perspectives i, abans de difondre-ho, revisar-nos i buscar possibles falles euroantopocèntriques que ens hagin pogut passar desapercebudes. Només si som capaces de qüestionar els nostres propis discursos, podrem arribar a consolidar-ne un de realment lliure i respectuós per a tots els humans i més-que-humans per igual.

En aquest context, voldria comentar també la rellevància que es duïni a terme comitès interdisciplinars que recullin diferents personalitats, tant de dins com de fora l'acadèmia, treballant conjuntament per escoltar les necessitats dels èquids i integrar-les en les polítiques del món hípic actual. Aquí es recullen coneixements base en etologia equina i antrozoologia, que seran essencials cap a una defensa sòlida dels seus drets i llibertats.

Desenvolupament d'un marc econòmic post-capitalista.

No podem deixar a un costat la realitat que actualment la majoria d'èquids són " propietat " d'algú, alhora que un mitjà per a aconseguir un benefici. Ens estem lucrant a base dels seus cossos. María Mies¹⁹, planteja que el patriarcat i el capitalisme depenen del treball no remunerat de les dones i de l'explotació de la natura. Aposta per sistemes econòmics basats en la sostenibilitat, l'autosuficiència i el suport mutu. Podem revalorar aquestes feines no reconegudes a través de nous marcs de pensament com el que ens ofereix la filosofia de la cura. A partir d'aquí, substituir el model econòmic extractiu per un model que valori la cura i el manteniment dels cavalls sense utilitzar-los com a productes comercials.

Tenir-ne cura de forma responsable implica un apropament holístic que tingui en compte les necessitats dels animals, l'entorn i les realitats econòmiques que comporta poder-los mantenir de forma adequada. Per facilitar un bon funcionament, es podrien crear xarxes de suport comunitari per a santuaris i espais hípics que fomentin la coexistència. Espais que ja no depenguin de la completa disposició dels animals, sinó que la font que els mantingui provingui d'un altre lloc, mentre que l'opció de compartir moments interespècie quedi com a una elecció personal de cada individualitat.

¹⁹ Mies, M. (1998). *Patriarado y acumulación a escala mundial: mujeres en la economía internacional*. Madrid: Ediciones Cátedra.

ÈQUIDS – Agraïnt a través del temps –

6. Cap a una nova relació interespècie.

Acceptar la diferència, abraçar la interseccionalitat i comprendre la contradicció.

El reconeixement de l'altre, la cura i una transformació personal seran els tres punts centrals que ens han de servir per dirigir-nos a una millor comunicació amb aquests grans herbívors. Aprendre a comunicar-nos pot portar el seu temps. Per això, precisem la superació d'unes intraccions espai-temporals, com explica Karen Barad socialment construïdes i, que ens poden ajudar a desenvolupar unes habilitats que no érem capaços de veure que posseïem²⁰. A través d'aquest recull de diferents autores i perspectives se'ns convida a *continuar amb el problema*²¹, en lloc de confrontar-nos-hi.

Alhora, considero essencial promoure més recerca en antrozologia. Aquesta disciplina científica interdisciplinària estudia la interacció i relació entre els éssers humans i la resta d'animals no humans. Observant els vincles que creem amb els animals amb qui cohabitarem (“de companyia”), les representacions artístiques o simbòliques que se'n fan, la influència que comporten en la salut mental humana, els comportaments humans cap als que són “salvatges” en contraposició als que han estat “domesticats”, etc.; tot això ens pot ajudar a veure com ens afectem mútuament a diferents nivells, tant emocionals com socials, culturals i ètics. Això ens recorda com els nostres cossos s'eduquen i domestiquen mútuament de forma constant, reconfigurant aquest nou llenguatge al moment present que habitem. Orientant-nos així cap a una integració del coneixement que tingui en compte a una alteritat que té agència, es comunica i espera a ser escoltada.

²⁰ “La materia no es una cosa, sino un hacer, una congeñación dinámica de relaciones.” Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning* (2007), p. 151.

²¹ Referència al llibre *Seguir con el problema*, de Donna Haraway (2018). Proposa imaginar futurs compartits entre espècies mitjançant aliances responsables i creatives entre humans i no humans, posant la cura i la convivència al centre.

A manera de tancament d'aquest penúltim apartat, i en síntesi de tot el comentat al llarg del treball, traduiré de forma pràctica en cinc punts el que pot servir com una guia de com podria ser un apropament respectuós i connectat.

- ◇ Respirar i prendre consciència sobre el nostre cos i com ens sentim.
- ◇ Reconèixer i deixar a un costat el que portem de fora, ja que afectarà com iniciem el contacte.
- ◇ Observar a l'altre, i deslligar-lo de tota creença o interpretació personal.
- ◇ Acceptar les pròpies incomoditats, respectant els nostres temps i els de l'altre.
- ◇ Apropar-nos des de la vulnerabilitat compartida

Figura 8. Ponència amb públic i presència interespècie. Extreta de: Horse Life Experience (2025).

HUMANS – Estimant incondicionalment –

7. Unes conclusions.

“Este proyecto no es sólo acerca del bienestar del caballo, tiene que ver con nuestra actitud hacia la naturaleza y también una indagación sobre cómo funciona otra sociedad, de qué depende.” – Lucy Rees

La meva intenció al llarg del treball ha estat fer una lectura des de la filosofia i l'ètica del que la comunitat científica està demostrant com un sistema clarament obsolet i que no va amb línia amb els valors en desenvolupament en què la societat cada vegada s'atreveix més a indagar. Quan la ciència s'enfoca a estudiar la biologia, etologia, biomecànica, neurociència equines, els resultats parlen per si sols, la pregunta que ens hem de fer és: necessitem esperar que se'ns verifiqui el que tots sentim que està malament? És realment necessari frenar la consciència cada vegada més estesa per no tenir uns resultats que ho demostrin? Podem contribuir i defensar un canvi dins del context científic que té com oposició la tradició; però no dependre del mateix per produir-lo. El paradigma de pensar ha de transcendir a un centrat a sentir; i, des d'aquí, construir d'acord amb el que l'observació ens dicta. Aquest canvi requereix valentia, educació i compromís, però és un camí que ens pot ajudar a superar les narratives dominants a favor d'un canvi de perspectiva global respecte a com veiem i ens relacionem amb aquesta espècie (també amb tota la resta, i amb la Terra mateixa).

Hem vist la desconexió derivada de la dicotomia naturalesa/cultura, per mà diversos científics i pensadors. Com això ha portat a la construcció d'estructures mentals i de llenguatge per distanciar-nos del que s'ha considerat dolent, aliè o diferent. Una posterior alimentació d'opressions cap a tota minoria fora del cànon patriarcal occidental. Una comparativa entre narratives d'inferioritat per proximitat a la condició “animal”. Aquesta animalitat de la qual hem buscat tant desvincular-nos, però de la qual també formem part com a espècie. De fet, compartim regne, fílum i classe; som molt similars en l'àmbit d'escala evolutiva. Divergim en l'ordre i, per tant, la família: nosaltres, homínids i, ells, èquids.

Assumir que són éssers sensibles, de la mateixa manera que ho som nosaltres, comporta acceptar un seguit de necessitats i anhels. I, això, com es materialitza? Reconeixent les seves

individualitats. Simplement? És un primer pas, però un cop hem fet aquest canvi de percepció, precisem un marc polític que serveixi de suport de com han de ser aquestes relacions partint de l'agència no humana. Un que els ofereixi una veu i espai correctament situats, no deixant-los a la sort del que com a societat considerem que és el millor o pitjor segons uns termes culturalment travessats pel biaix especista generalitzat.

Respectar la vulnerabilitat que comporta acceptar la nostra animalitat inherent; no ens agrada. Ens incomoda. La vulnerabilitat sovint és incòmoda i ha estat associada a la debilitat o la malaltia. Denotant un significat tan encoratjador com aquest és molt difícil que ens obrim a experimentar-la. Així i tot, vull acabar fent una crida a permetre'ns la possibilitat d'abraçar-la. La sensació que ens quedi tot després, potser ens sorprèn en la línia contrària. Mostrar-nos amb sinceritat, de forma natural, ens fa sentir bé. I, en identificar això, els èquids en són experts. Fins i tot, molt abans que ho fem nosaltres mateixes. Si realment estem buscant crear formes més sanes de relacionar-nos amb els èquids que ens envolten, aquesta és una base des d'on començar a fer-ho. Això els indicarà que poden confiar i, nosaltres, aprendrem a retornar aquesta confiança amb altres formes i experiències. Perquè només serà possible conèixer-nos en la mesura que ens permetem sentir-nos. Serà llavors, quan realment podrem dir que les relacions interespecie poden redefinir-se; no com a fi moral, sinó com a retorn al que som, veient realment a qui ens acompanya.

8. Referències.

Bibliografia

Adams, C. J., & Gruen, L. (2014). *Ecofeminism: Feminist Intersections with Other Animals and the Earth*. Bloomsbury Publishing USA.

Birke, L., & Thompson, K. (2018). *Unstable relations: Horses, humans and social agency*. Routledge.

Bookchin, M. (2022). *Ecología de la libertad: Surgimiento y disolución de la jerarquía*. Capitán Swing Libros.

Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge.

Castellanos, N. (2025). *El puente donde habitan las mariposas: Biosofía de la respiración*. Ediciones Siruela.

Derrida, J. (2008). *El animal que luego estoy si(gui)endo* (M.-L. Mallet, Ed.; C. de Peretti & C. Rodríguez Marciel, Trans.). Madrid: Editorial Trotta.

Despret, V. (2016). *What would animals say if we asked the right questions?* (B. Buchanan, Trad.). University of Minnesota Press.

Foucault, M. (1975). *Discipline and punish: The birth of the prison* (A. Sheridan, Trans.). Vintage Books. (Original work published 1975)

Ko, A., & Ko, S. (2021). *Aphro-ismo: Ensayos de dos hermanas sobre cultura popular, feminismo y veganismo negro*. Ochodoscuatro Ediciones.

Latour, B. (2024). *Políticas de la naturaleza: El fin de la dicotomía entre naturaleza y cultura y el nacimiento de la ecología política* (E. Puig Punyet, Trad.). Arpa Editores.

Martí Escayol, M. A. (2023). *Oro, piojos y ovejas. Imaginar la justicia ambiental*. Editorial Comares.

Munro, C. (2024). *Los ponis de los confines de la Tierra* (M. Cuesta Aguirre, Trad.). Errata Naturae.

Panikkar, R. (2021). *Ecosofía: La sabiduría de la Tierra* (J. Pigem, Ed.). Fragmenta Editorial.

Puig de la Bellacasa, M. (2017). *Matters of care: Speculative ethics in more than human worlds*. University of Minnesota Press.

Pelluchon, C. (2022). *Reparemos el mundo: Humanos, animales, naturaleza*. NED Ediciones.

Rees, L. (2019). *Caballos en compañía*. Editorial Kolima.

Shiva, V. (2024). *El retorno a la Tierra: Regeneración del cuidado*. Icaria Editorial.

Torres, B. (2014). *Por encima de su cadáver: La economía política de los derechos animales*. Ochodocuatro Ediciones.

Voltes, A., 2021. Rediseñando la educación postpandemia: retos y oportunidades para las pedagogías animales a propósito de la LOMLOE. *Inmaterial. Diseño, Arte y Sociedad*, 6 (12), pp. 130-154

Williams, T. T. (2020). *Cuando las mujeres fueron pájaros: Cincuenta y cuatro variaciones sobre la voz* (I. Zapata, Trad.). Ediciones Antílope.

Webgrafía

Arana, L. (2025, abril 26). Cientos de granjas dejan de explotar animales gracias a ‘TransFARMation’. *elDiario.es*. https://www.eldiario.es/caballodenietzsche/granjas-explotacion-animal-ganaderia_132_12247585.html

Argent, G., & Vaught, J. (Eds.). (2022). *The Relational Horse: How Frameworks of Communication, Care, Politics and Power Reveal and Conceal Equine Selves*. Brill. <https://doi.org/10.1163/9789004514935>

Bendrey, R. (2012). From wild horses to domestic horses: A European perspective. *World Archaeology*, 44(1), 135–157. <https://doi.org/10.1080/00438243.2012.647571>

Berenguer, C. (2023, 6 de noviembre). *Ecofeminisme a la taula*. La Directa. <https://directa.cat/ecofeminisme-a-la-taula/>

Catarsi Magazin. (2019, 3 de enero). *Antiespecisme a debat: Perspectives des de la ramaderia intensiva (II)*. Catarsi Magazin. <https://catarsimagazin.cat/antiespecisme-a-debat-perspectives-des-de-la-ramaderia-intensiva-ii/>

Cherry, E. (2006). Veganism as a cultural movement: A relational approach. *Social Movement Studies*, 5(2), 155–170. <https://doi.org/10.1080/14742830600807543>

del Amo, P. (2021, 3 de agosto). *El veganismo: una herramienta de lucha*. El Salto. <https://www.elsaltodiario.com/infoanimal/el-veganismo-una-herramienta-de-lucha>

Ehnqvist, N. (s.f.). *Sensitive Horse*. Recuperado el 6 de junio de 2025, de <https://www.sensitivehorse.com>

Haraway, Donna (2019). Cuando las especies se encuentran: introducciones. *Tabula Rasa*, 31, 23-75. DOI: <https://doi.org/10.25058/20112742.n31.02>

Jaquemin, M. (2024). *“We Are Companions to Each Other”: Towards Fairer Human-Pet Companionships, an Ecofeminist Approach* (Master’s thesis, Linköping University). Linköping University Electronic Press. <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1917699/FULLTEXT01.pdf>

Lira Garrido, J. E. (2018). *Estudio de la domesticación del caballo (Equus caballus) en la península ibérica a partir del análisis de ADN mitocondrial antiguo* [Tesis doctoral, Universidad Complutense de Madrid]. Dialnet. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=1997668>

Living the Horse. (s.f.). *Living the Horse*. Recuperado el 4 de junio de 2025, de <https://www.livingthehorse.com/>

Llorente Arrebola, F. (2024, octubre 15). Lucy Rees: “Los caballos salvajes forman una sociedad anárquica de verdad”. *El Salto Diario*. <https://www.elsaltodiario.com/biodiversidad/lucy-rees-caballos-salvajes-forman-una-sociedad-anarquica-verdad>

Marieta Hernández, I. (2022). De la eco-logía a la eco-dicea: La filosofía ante la crisis ecológica. *Revista Laguna*, (51), 9–27. <https://doi.org/10.25145/j.laguna.2022.51.01>

McLaughlin, D., Quintero Venegas, G. J., Riley, N., & Ward, N. (2023). Veganism, Archives and Animals: Geographies of a Multispecies World. *Social & Cultural Geography*, 25(7), 1160–1168. <https://doi.org/10.1080/14649365.2023.2269741>

Onada Feminista. (s.f.). *Ecofeminisme: posar la vida al centre*. <https://www.onadafeminista.cat/ecofeminisme-posar-la-vida-al-centre/>

Puleo, A. (2019, 3 de enero). *Ecofeminisme per a la justícia global*. Lafede.cat. <https://lafede.cat/fentipensant-justiciaglobal/art03.html>

Revista Mirall. (2019, 26 de diciembre). *Antiespecisme: És legítim atribuir rols de gènere als animals?* <https://revistamirall.com/2019/12/26/antiespecisme-es-legitim-atribuir-rols-de-genere-als-animals/>

Robles, A. (2023, 17 de mayo). *Falleció la feminista y teórica alemana Maria Mies*. Izquierda Diario. <https://www.izquierdadiario.es/Fallecio-la-feminista-y-teorica-alemana-Maria-Mies>

Savvides, N. (2011). “Loving-knowing” women and horses: Symbolic connections, real life conflicts and “natural horsemanship”. *Humanimalia: A Journal of Human/Animal Interface Studies*, 3(1), 60–76. <https://doi.org/10.52537/humanimalia.10058>

Tirador García, V. (2011). Caballo y poder: las élites ecuestres en la Hispania indoeuropea. *El Futuro del Pasado*, (2), 79–95. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3697149.pdf>

Tom, E. (2015). Gender and Power in Narratives of “Natural Horsemanship”: The Production of “Prey-Identified Masculinity”. *Humanimalia: A Journal of Human/Animal Interface Studies*, 7(1), 59–78. <https://doi.org/10.52537/humanimalia.9982>

Universitat Pompeu Fabra. (2019, 20 de mayo). *Repensar la revolució: animals no humans, antiespecisme i poder*. https://www.upf.edu/web/innovacio/noticies/-/asset_publisher/MBOkUGyZrXir/content/repensar-la-revolucio-animals-no-humans-antiespecisme-i-poder/10193/maximized

Vázquez Varela, J. M. (2006). La domesticación desde una perspectiva etno-arqueológica: Los caballos del monte de Galicia, noroeste de la Península Ibérica. *Gallaecia: Revista de Arqueoloxía e Antigüidade*, 25, 445–452. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/1997668.pdf>

Walaa Alqaisiya (2024) The decolonial wor(l)ds of Indigenous women, *Social & Cultural Geography*, 25:7, 1025-1043, DOI: [10.1080/14649365.2023.2268583](https://doi.org/10.1080/14649365.2023.2268583)

Wolfram, I. A., Douglas, J., & Pearson, G. (2023). Changing Hearts and Minds in the Equestrian World One Behaviour at a Time. *Animals*, 13(4), 748. <https://doi.org/10.3390/ani13040748>

9. Annex.

Resposta de BW a EurogroupForAnimals

Beyond Welfarism: A Proactive Response and Call to Action

The **Beyond Welfarism community** emerges as a **direct response and call to action** to proposals outlined in documents like the "White Paper for Equids" by Eurogroup for Animals.

<https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2025-05/2025-E4A-Equids-ESP-screen%20%281%29.pdf>

While such White Papers focus on animal welfare through standards and regulations, *Beyond Welfarism* goes further, proposing a **holistic and transformative vision** for the human-equine relationship. It doesn't just aim to prevent suffering; it aspires to foster **mutual flourishing and prosperity** for both humans and horses.

This community emphasizes that traditional welfare measures, though necessary, are merely a starting point. True evolution lies in understanding and meeting horses' **emotional, social, and cognitive needs**, as well as their **intrinsic motivations**.

It proposes a paradigm shift where the relationship isn't based on control or utility, but on **respect, communication, and free choice**, recognizing the complexity of human motivations and the individuality of each horse.

Beyond Welfarism translates into **practical and adaptable applications** that embrace the **diversity and neurodiversity** of all involved:

- **For people:** It promotes **self-reflection** on one's motivations when interacting with horses, fostering **empathy** and **body and emotional awareness**. It opens spaces for **non-verbal communication** and non-linear learning, beneficial for neurodiverse individuals by offering non-verbal and sensory environments.
- **For horses:** It emphasizes **sustainable and ethologically appropriate environments** that allow for their free movement, social interaction within their herd and with other species, and **choice in activities**. This includes **regenerative land management projects** that benefit both horses and the ecosystem, acknowledging the importance of a natural and enriched habitat for their holistic well-being.
- **For culture and environment:** The movement seeks to **redefine the "social license"** of equestrian practices, promoting alternatives to traditional competition and advocating for activities that emphasize **co-creation and mutual play**. It encourages the **exchange of best practices, education** through fairs, media, and social networks, and **legislative influence** to ensure a more ethical and compassionate future for all equids, integrating their well-being meaningfully into the social and cultural fabric.

In essence, *Beyond Welfarism* is a call to **innovate, connect, and act** with a deeper and more compassionate understanding, forging a future where humans and equids can coexist and thrive together ethically and sustainably.

Test Associació Positiva

Positive Association to the Human, a Dynamic Tool to Promote Respectful & Collaborative Win-Win Relationships with equines

Carlos Ganzabal Cuena

¹Asociación Proyecto Caballo - c/Rabós, Girona (Spain)

²Poney Outdoors Spaces - C/Manuel Smith 14 B (Getxo) Spain

Corresponding author: ganzabalcarnos@gmail.com, carlos@iponey.com, info@proyectocaballo.org

Abstract

This paper aims to explore the concept of Positive association to the human (AP) and its significance in fostering respectful and collaborative relationships. The presentation delves into the two approaches to understanding AP: from a psychological/scientific standpoint, emphasising the statistical correlation between variables, and from an inter-species interpersonal perspective, focusing on constructive, empathetic, and respectful relationships.

Key Points: Definition of Positive Association: The promotion of beneficial and healthy association between humans and horses when variables move in the same direction, emphasising mutual support, effective communication, and collaboration. **Understanding Equine Needs:** Quality time spent together that contributes to the well-being of both individuals, involving free participation, respectful dialogue, and unconditional communication. **Reciprocal Activities:** Activities generated in an atmosphere of reciprocity, where there is an openness to the other's needs, fostering empathetic relationships. **Building trust:** Trust as a co-creative, correlational process that progresses through expressions of affect and value, requiring an understanding of individual needs, a holistic view of the environment, safety, active listening, and respectful communication. **Considerations for AP:** Awareness of body sovereignty, the importance of touch, emotional states, vital safety zones, curiosity levels, coherence, and the role of the human companion as a bridge between the needs of both individuals. **Wellbeing vs. Quality of Life: Quality of Life Opportunities:** Greater opportunities and fewer restrictions lead to a higher quality of life, with the horse's perception and satisfaction being paramount. **Goals:** Working from the horse's optimal level to provide safe relationships, empathy through human-animal connections, physical rehabilitation, positive relationships, coherence, and adaptation to social change. **Conclusion:** This presentation aims to disseminate the value of Positive Human-Animal Partnership, addressing challenges and presenting opportunities for its implementation. By embracing a holistic approach, the goal is to foster a future where the real needs of horses are recognized and discussed, leading to a positive transformation in human-equine relationships.

Keywords: Positive Association to the Human (AP), Equine Well-being, Win-Win Relationships, Equine Needs, Reciprocal Activities, Building Trust, Quality of Life, Emotional Involvement, Speciesism, Social Change, Green Economy, Empathy, Education

References:

- Cloutier, S., Panksepp, J., & Newberry, R. C. (2012). Playful handling by caretakers reduces the fear of humans in the laboratory rat. *Applied Animal Behaviour Science*, 140(3-4), 161-171
- de Passillé, A. M., & Rushen, J. (2005). Can we measure human-animal interactions in on-farm animal welfare assessment?: Some unresolved issues. *Applied Animal Behaviour Science*, 92(3), 193-209. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2005.05.006>
5. Dhont, K., Hodson, G., Loughnan, S., & Amiot, C. E. (2019). Rethinking human-animal relations: The critical role of social psychology. *Group Processes & Intergroup Relations*, 22, 769-784.
- Draaisma R., (Eds), 2018. *Language Signs & Calming Signals of Horses, Recognition and Application*. Kindle Edition
- Gray, P. B., & Young, S. M. (2011). Human-pet dynamics in cross-cultural perspective. *Anthrozoös*, 24(1), 17-30.
- Hausberger, M., Lesimple, C., & Henry, S. (2021). Detecting Welfare in a Non-Verbal Species: Social/Cultural Biases and Difficulties in Horse Welfare Assessment. *Animals: an open access journal from MDPI*, 11(8), 2249. <https://doi.org/10.3390/ani11082249>

Evaluación de la asociación positiva e interacciones
#ProjectErasmus20201CZ01KA204078277 ¹

Observación	Acción Expresión facial y comunicación corporal Descriptorios (Curioso, Amigable, Agresivo, Temeroso Alarmado...)
La reacción del caballo cuando ve al humano.	1- Mirar hacia otro lado 2- Sin reacción 3- Mirar hacia el humano
La reacción al acercarse al humano	1- El caballo se marcha 2- El caballo no hace nada 3- El caballo se aproxima al humano, cuando está cerca le toca "sutilmente"
La reacción cuando el humano se acerca	1- El caballo se aleja o tiene una actitud hostil 2- El caballo permanece quieto 3- El caballo inicia interacciones
Reacción a la cabezada de cuadra	1- Se gira 2- Se queda quieto 3- Se queda quieto con actitud relajada e inicia una interacción
Cómo se queda quieto al lado del humano	1- Ansioso 2- Relajado 3- Interacción amistosa, Colaboración, Vamos juntos!
Cómo el caballo interactúa con el humano	1- Ansioso 2- Relajado 3- Interacción amistosa, Colaboración, Vamos juntos!
Cómo el caballo reacciona al pedirle iniciar el movimiento (avanzar)	1- Signos de calma (Pide que se le quite la presión) 2- Bloqueado (Sin reacción) 3- Sigue sin tensión, relajado
Qué hace el caballo inmediatamente cuando se le deja en el paddock/cuadra/campo	1- Se marcha en otra dirección 2- Se queda quieto (bloqueado) o mastica hierba 3- Sigue sin tensión, relajado
La reacción del caballo al ser tocado (al estar atado)	1- Se mueve lejos o crea una tensión 2- Se queda quieto 3- Muestra placer y relajación
La reacción del humano al ser tocado	1- Incómodo, se mueve lejos o sale corriendo 2- Se queda quieto 3- Cómodo, amistoso y relajado
Cómo reacciona el caballo cuando se asusta	1- Ignora al humano y trata de marcharse o invadir al humano 2- Primero se asusta pero vuelve al humano y se relaja inmediatamente 3- Observa con atención, pero mantiene la calma ya que el humano se muestra confiado
Cómo reacciona el caballo al ser dejado libre en la pista después de la sesión	1- Corre lejos o se queda quieto con actitud apática 2- Se relaja y se tumba 3- Se relaja y sigue de manera calmada al humano

¹ Asesorías sobre la aplicación del test consultar www.proyectocaballo.org info@proyectocaballo.org

Experiències i formacions

No voldria deixar de comentar, en agraïment, els coneixements que m'han proporcionat els congressos i jornades a les quals he assistit al llarg d'aquest any, i que m'han servit de base per a l'elaboració d'aquest treball, que no deixa de ser un recull de tots ells. M'han aportat múltiples perspectives en relació als diferents àmbits del sector eqüestre i els nous mons que hi tenim per descobrir.

Els comentaré de forma breu, situant-los cronològicament, començant pel **II Foro de Bienestar Equino**, que va tenir lloc a el 13 de març a Madrid, a la seu del Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030; organitzat per El Refugio del Burrito amb la col·laboració del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació. Es va concloure la necessitat d'una millora legislativa per a la protecció dels èquids en tots els diferents àmbits; a més d'un enfocament multidisciplinar coordinat entre les institucions, professionals i entitats de protecció animal. També es va subratllar la importància de reconèixer als èquids com a éssers sensibles amb un valor intrínsec; i, la necessitat de garantir recursos i suport per a les associacions que tenen cura d'èquids que han estat maltractats o abandonats.

També comentar haver tingut l'oportunitat d'assistir a **Beyond Welfarism**, congrés organitzat del 2 al 4 d'abril a Cavalls de Terraprim, a Parets d'Empordà (Girona), i organitzat per Proyecto Caballo, que va reunir participants internacionals amb l'objectiu de repensar la relació entre humans i èquids més enllà del què tradicionalment s'ha considerat benestar, vetllant per una vida digna, que valgui la pena viure. Es va posar el centre la qüestió que la domesticació limita la llibertat dels cavalls, per la qual cosa és responsabilitat nostre, com a humans, compensar-ho oferint entorns enriquidors i etològicament adequats. Es va posar èmfasi en la necessitat de fomentar relacions ètiques i conscients, entenent les motivacions humanes per vincular-se amb èquids, així com en el disseny d'activitats mútuament beneficioses que promoguin el benestar físic, emocional i social dels animals. Va ser un espai fonamental cap a materialitzar un futur més respectuós i col·laboratiu en la convivència amb èquids.

Pocs dies després vaig participar al taller en **consciència corporal i cavalls**, que oferia Noora Ehnqvist. El cap de setmana del 5 i 6 d'abril de 2025, es va celebrar a Parets d'Empordà (Girona), organitzat de nou per Proyecto Caballo. Aquest esdeveniment consistia en una immersió en la pràctica de la Body Awareness, una disciplina que combina treball corporal, presència conscient i connexió emocional amb els cavalls. El taller es va enfocar en

la importància de la presència i la consciència corporal com a base per establir una relació més profunda i harmònica amb els cavalls, promovent el benestar mutu i una col·laboració fluida.

Per acabar, i més recentment, mencionar la *Horse Life Experience 2025*, de la qual vaig formar part durant quatre dies de jornades intensives de ponències i espais que fomentaven la comunitat; a més de tallers i experiències immersives centrades en la convivència amb els cavalls des de la seva pròpia naturalesa. Van tenir lloc del 15 al 18 a Mas Moner, Llagostera (Girona). L'objectiu era inspirar una transformació al món eqüestre, promovent pràctiques que respectin la naturalesa equina i l'entorn que compartim.

Imatges annex: II Foro de Bienestar Equino; Beyond Welfarism; Horse Life Experience; Sensitive Horse.

“El cosmos se refiere a lo desconocido, que está constituido por estos múltiples mundos divergentes, y a las articulaciones de las que eventualmente podrían ser capaces, en oposición a la tentación de una paz que busca ser definitiva.”

– Isabelle Stengers

